

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S priloga: „Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 18. februarja 1915.

Leto XXVIII.

Naši deželni poslanci.

Dne 8. februarja se je vršila seja kluba deželnozborskih poslancev S. L. S., ki jo je sklical klubov načelnik dr. Lampe, da se deželni poslanci posvetujejo o nujnih zadevah dežele v sedanjem izrednem času, ko ni deželnega zbora.

Seje so se udeležili skoraj polnoštevilno vsi deželni poslanci S. L. S., v kolikor niso bili zadržani vsled vojne službe.

Deželni glavar dr. Šusteršič je podal obširno poročilo o deželnem gospodarstvu v vojni dobi. Poudarjal je, kako izborni so se obnesli oni sklepi v zadnjem zasedanju deželnega zbora, s katerimi se je definitivno uredilo deželno gospodarstvo. Hvaležni moramo biti deželnemu zboru, da je izvršil to veliko delo, ki je omogočilo, da se more tudi v sedanjih kritičnih razmerah deželno gospodarstvo razvijati brez katastrofe. Vendar je bil deželni odbor prisiljen v izpremenjenih razmerah storiti važne sklepe, po katerih je postavil deželno gospodarstvo na novo podlago. Vsled vojske se je položaj tudi za deželne finance bistveno izpremenil. Prej smo preračunavali prejeme po potrebščini, sedaj pa moramo potrebščino spraviti v soglasje s prejemki, ki so se vsled vojske občutno skrčili. Zaradi tega je deželni odbor sestavil nekaj vojni kalkuli. Ustavila so se nova melioračna dela popolnoma, že započeta so se pa provizorično zaključila, tako da tudi iz prenehanja dela ne bo sledila nobena škoda. Občutno vpliva na deželne finance izpadek pri pričakovanih državnih predkazih od davka na žganje in od direktnih davkov. Tudi dohodek na deželnih dokladah se mora po izkušnjah, ki smo jih naredi-

li v drugi polovici lanskega leta, znatno nižje proračunati za leto 1915. Zaradi tega je deželni odbor sklenil, da čim najvarčneje postopa in ničesar ne izda, za kar ne bi imel pokritja v tekočih deželnih dohodkih. Če se to načelo strogo izvršuje, nam bo mogoče prestati tudi to kritično dobo, ne da bi bilo treba v doglednem času zopet zvišati deželne doklade. Po intenzivnih obravnavah s centralno vlado se je posrečilo pri izplačevanju državnih predkazov in pobranih dokladah doseči tak način, po katerem se bo moglo deželno gospodarstvo nemoteno nadaljevati.

Vršila se je jako živahna debata, katere so se udeležili skoraj vsi navzoči poslanci. Naglašalo se je, da se naj podpore posameznikom v sedanjih dobi popolnoma ustavijo in izplačujejo edino samo v slučajih velike bede in nesreče. Posebno obširno so se obdelavala vprašanja kmečkega gospodarstva v vojni razmerah. Poudarjalo se je, da bosta hirali prašičoreja in govedoreja, ker ne bo krme za mladiče. Sklenilo se je, da se nanj obrne deželni odbor do centralne vlade, naj v tem oziru energično ukrene potrebno. Skrbni se naj tudi sedaj, da bodo občine imele zadostno število bikov, da se tako uspešno započeto delo v povzdigo domače živinoreje v vojnem času ne uniči. Od centralne vlade se naj zahteva, da nam izroči koruzo, ki je nakupljena na Ogrskem, in da naj pritisne na Ogrsko, da bodo njene žitne zaloge odprte tudi za našo državno polovico.

O teh vprašanjih, ki jih je sprožil dr. Krek, se je vršil obširen razgovor.

Dr. Lampe je poročal, da je deželna elektrarna na Završnici dogotovljena in začne v kratkem svoj obrat. Zanimanje je jako veliko. Zgradba se je vsled vojni dogodkov zakasnila,

vendar jo je bilo mogoče srečno dokončati.

Posamezni poslanci so sprožili še veliko drugih nujnih vprašanj. Storili so se primerni sklepi glede pomoči našim vojakom v raznih bolnišnicah, glede podpore rodbinam vpoklicanih vojakov, o živinozdravništvu v vojnem času, o razdeljevanju močnih krmil med posamezne dežele od strani vojne oblasti, o rekviriranju živil, o oduštvu pri cenah, o podpiranju obrtnikov pri vojni naročilih, o podpiranju ovčje- in kozjereje, o sodelovanju dežele pri združnem nakupu krmil in živeža, o nabavi semena za setev, o poljudnih gospodarskih predavanjih o porabi vojni ujetnikov.

Obširni in temeljiti razgovor je pokazal, da tudi v sedanjih časih, ko je ustavno življenje prekinjeno, deželni poslanci vsak v svojem delokrogu skrbno delujejo za blagor ljudstva, ki ga zastopajo. Pokazalo se je popolno soglasje, ki vlada med poslanci S. L. S. v vseh za našo deželo važnih vprašanjih.

Načelnik kluba dr. Lampe je sejo zaključil s toplo željo, da bi se kmalu po srečno izvojevanju zmagi nad sovražniki vrnili v našo domovino mirni časi, v katerih bo mogel deželni zbor zopet ustavno zborovati.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Kakor smo že zadnjič poročali, je namesto dosedanjega skupnega finančnega ministra viteza dr. Bilinskega prevzel to mesto dr. pl. Körber. Listi očitajo Bilinskemu marsikak greh, ki ga je storil pri upravi Bosne in Hercegovine. — Dne 8. t. m. je dobil prestolonaslednik Karel Franc

Jožef sina, ki so ga krstili za Roberta. — Dne 10. t. m. se je vršila v Budimpešti skupna ministrska konferenca, ki se je začela z vprašanjem preskrbe moke. — Cesar je izdal odlok, s katerim se razpušča bosensko-hercegovinski sabor. — Prestolonaslednik Karel Franc Jožef je 10. t. m. zvečer zopet odpotoval na bojišče. — Vlada je prepovedala izvoz sladkorja iz države. — Novi davki se nam obetajo. Vlada namerava predvsem povišati poštno in druge pristojbine, to je predvsem koleke. Povišal se bo tudi davek na vozne karte, odpravi se 15 odstotni popust pri zemljiškem davku. Temu bo sledil davek na užgalice, dedščine in daritve. Listi poročajo, da je vlada opustila misel vinskega davka.

Vatikan. Molitev za mir se je 7. t. m. po vseh rimskih cerkvah zelo slovesno obhajala. V baziliki sv. Petra se je molitve udeležil tudi sv. oče. — Sv. oče je izdal posebno naredbo za molitve za padle vojaške. — Iz Vatikana prihajajo izjava, da mora sv. Stolica povdarjati in varovati svojo nevtralnost v sedanji svetovni bojni vibri. — Sv. oče je ukazal, da se priredi njegova vila blizu Rima kot zavetišče za po potresu osirotele otroke. — Dne 7. t. m. je umrl v Rimu kardinal Techi. — Škof Šarič je bil 4 dni v Rimu, kjer je bil sprejet od sv. očeta v daljši avdienci. Nato se je vrnil v Sarajevo. — Listi iz Rima poročajo, da namerava sv. oče prositi vojskujoče se države, da naj sklenejo veliki teden tridnevno premirje.

Nemčija. Pruska poslaniška zbornica se je sešla dne 9. t. m. k zasedanju, da sklepa o proračunu za l. 1915. in o predlogih, tičečih se vojske. — Finančni minister je podal zelo rožnato poročilo, v katerem je povdarjal, da se bodo sovražniki, ki so nameravali Nemčijo izstradati in gospodarsko uničiti, uračunali. Socialna demokracija pa je zahtevala uvedbo splošne, tajne in direktne volilne pravice.

Italija. Po listih krožijo vesti, da bo Italija meseca aprila posređovala za mir. Pravijo, da bo takrat za to ugoden trenutek, ker se bo vojska do takrat odločila na to ali ono stran. — Italijani so v Tripolisu zadušili vstajsko gibanje. — Italija še vedno vpoklicuje pod orožje rezerviste na daljše vojaške vaje. — V nekaterih krajih Italije so napravile visoke vode občutno škodo. — Ruse zanima, kaj namerava storiti Italija v Albaniji. Italijanska vlada na vsa tozadevna vprašanja molči. — Javno mnenje za ali proti vojski se v Italiji še vedno križajo. Listi poročajo, da je kralj odločno za nevrzalnost. — Kralj je izdal odločbo, s katero se prepoveduje izvoz živil iz Italije. — V Italiji tudi že tako primanjkuje žita, da nameravajo uvesti vojni kruh. Mešati nameravajo žito z rižem, vsakega polovico. — Tudi premoga primanjkuje v Italiji, kar zelo zadeva laške tovarne. — V Padovi so zborovali prostozidarji, ki so grozili z revolucijo, ako Italija ne poseže v vojsko.

— 30. pr. m. so poizkusili novo bojno ladjo, katere stroji delujejo s 35000 konjskim silami. — Italija izda za 500 milijonov lir novih bankovcev.

Anglija. Angleški socialisti so izdali oklice, v katerem se ogrevajo za vojsko do skrajnosti. — Listi poročajo, da more Anglija vzdržati samo dva tedna, če bo dovoz k nji onemogočen. — Angleški kralj je poslal srbskemu kralju visoki red. — Premijski minister je naznanil zbornici, da znašajo angleške izgube na suhem do 4. t. m. približno 104.000 mož. — Angleška ima do zdaj 8 in pol milijarde vojnih stroškov. Angleška vlada zahteva, da naj se moštvo mornarice pomnoži za 32.000 mož. — Poslaniška zbornica je soglasno sklenila, da se dovolijo sredstva za vzdrževanje armade 3 milijone mož. — Število angleških ujetnikov se ceni na 100.000 mož. — Iz Angleške odrineta baje na bojišče dva polka žensk, sufragetk. To so tiste hude ženske, ki so pred vojsko delale angleški vladi z zahtevami po ženski volilni pravici in drugih pravicah mnogo sitnosti s tem, da so požigale, metale bombe, razbijale šipe itd., torej za vojsko zelo pripravna armada.

Francija. V Francijo so pripeljali zopet večje število Indijcev, da jih izurijo in pošljejo proti Nemcem. — Priležnico goljufa Dealando, ki je ogoljufal armado za več milijonov, so pustili, da se je odpeljala na varno, namesto da bi jo zaprli, ker je pomagala goljufati. To vzbuja po vsem svetu veliko ogorčenje. — Listi pišejo, da je nevrzalnost Italije za Francijo rešitev, ker, če bi morala Francija postaviti en del svojih čet proti italijanski meji, bi Francozi proti Nemcem ne mogli ničesar opraviti.

Rusija. Listi poročajo, da je izbruhnila v Petrogradu kolera, ki je pobrala že več tisoč oseb. — Ruski finančni minister se je mudil pretekli teden v Londonu. — Dne 10. t. m. se je sešla ruska дума, kjer so poslali voditelji raznih strank zaupnico vladi in sklenili več za sedanji vojni čas potrebnih stvari. Ministri pa so govorili »skozi okno«, da jih sliši svet ter opravičevali rusko postopanje in valili krivdo za sedanjost vojsko na Nemčijo in Avstro-Ogrsko. Take stvari se ponavljajo sedaj v vseh parlamentih. Nobeden noče biti kriv, da se kri prelijeva v potokih. — Ker je Rusija prepovedala točenje alkoholnih pijač, so se znižali državni dohodki za 400 milijonov rubljev. Vojni stroški do 14. januarja so pa znašali 3020 milijonov rubljev, kar je približno 12.000 milijonov K. — Sol se je v Rusiji podražila za 70 odstotkov.

Srbija. Angleži so poslali Srbiji v pomoč več svojih zdravnikov. — Grška vlada ni pustila nekemu francoskemu parniku, da bi izkrcał večjo množino orožja, namenjenega za Srbijo. — Listi poročajo o nekih uporih v Srbiji. Pravijo, da je moral ministrski predsednik Pašić s svojo rodbino bežati iz Srbije, ker se ni čutil več na varnem. —

V Srbiji se baje kaže močno razpoložnje za to, da se napravi mir.

Črnogora. Na kraljev ukaz z dne 8. t. m. se vpoklicajo pod orožje vsi moški v starosti od 18. do 30. leta, ki še niso služili in so za orožje sposobni.

Bolgarija. V Franciji je minilo vsako upanje, da bo šla Bolgarija v vojski proti nam, zato pišejo francoski listi, da naj se pokličejo namesto Bolgarov Japonci. — Bolgarska vlada namerava naročiti v Avstriji večje število železniških voz. — Moratorij so v Bolgariji podaljšali za nedoločen čas. —

Rumunija. Rumunija dobi baje meseca aprila večjo množino municije iz Italije. — Rumunski ministrski predsednik je zbolel. — Angleški listi poročajo, da so se odnošaji med Rumunijo in Bolgarijo zboljšali. — Javno mnenje Rumunije se je pomirilo in je upati, da se bo nagnilo na nevrzalno stran.

Švica. Slovenec Anton Gregorec piše iz Švice: Ob izbruhu evropske vojske so bile tukaj velike zmešnjave, ker se je ustavil uvoz žita, premoga, krompirja, sladkorja, petroleja in bencina; dežela sama pa je imela teh stvari v zalogi samo majhne množine. Vsled pomanjkanja premoga se je ustavilo v večjih krajih delo v tovarnah itd., posledica je bila veliko brezposelnih ljudi; na drugi strani pa je drvelo ljudstvo v prodajalne, da si nakupi kolikor mogoče življenjskih potrebščin, kar je zelo podražilo cene življenjskim potrebščinam. Kar se tiče Italije, pred katero imate Kranjci danes največji strah, smo tukaj danes prepričani, da Italija ne bo pričela sovražnosti proti Avstriji. V zadnjem času so bile resnično razmere med Italijo in Avstrijo zelo napete; potres, upori in needinost med strankami pa so te slabe namene Italije popolnoma izpremenili. — Za delno pokritje stroškov za vzdrževanje armade nameravajo v Švici vpeljati enkratni direktni vojni davek. O tej nameri mora po švicarskem zakoniku glasovati ljudstvo in stanovi.

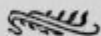
Španska je dobila iz Amerike štiri podmorske čolne.

Portugalska. Listi poročajo, da ni res, da bi se bivši portugalski kralj Manuel mudil na Portugalskem, temveč da obiskuje prav pridno ranjene angleške vojaške v Brightonu, kjer je dal prirediti svojo hišo za bolnišnico.

Kitajska in Japonska. Napetost med njima je zelo velika. Japonska zahteva od Kitajske; vrnitev Port-Artura in Daljnega se podaljša za 99 let; podaljša se tudi rok zapadlosti južno mandžurske železnice; svobodo in pravico za japonsko trgovino na Kitajskem kakor tudi pravico pridobivati kitajska zemljišča; južnovzhodna Mandžurija in Mongolija prideta pod izključno območje japonskega vpliva; no

omejena koncesija za železnico Šantung in ono gorovje, kjer se nahajajo rudniki; v kitajsko armado in mornarico pridejo za učitelje japonski častniki; japonski svetovalci se prideliijo finančnemu in prometnemu ministru; v šole, kjer se že poučuje tuje jezike, se uvede japonščina. Japonska je tudi zahtevala, da se Kitajska v slučaju notranjih nemirov obrne za vojaško pomoč na Japonsko, ki bi skrbela za nedotakljivost miru in reda v republiki. Ako Kitajska to sprejme, pomeni to njen konec. Japonska baje zahtevala od Kitajske, da ji tekom osmih dni odgovori, da ali ne.

Amerika. V zbornici se dajejo, ali naj združene države nakupijo one nemške ladje, ki se nahajajo v njih pristaniščih, ali ne. Predsednik je za nakup. — Z ozirom na nameravano zaprtje Anglije od strani Nemčije s podmorskimi čolni, je poslala vlada Združenih držav Nemčiji oster protest. Anglijo je pa posvarila, da naj ne goljufa s tem, da bi na svoje ladje razobešala zastave nevtralnih držav. Če se nemška namera izpelje, bo ameriška trgovina občutno trpela, ker ji bo pot na Angleško zaprta.

Svetovna vojska.

Vojska z Rusi.

Največje zanimanje v vojski je bilo pretekli teden obrnjeno na boje v Karpatih in pa na boje pred Varšavo. O bojih pred Varšavo je nemško časopisje precej molčeče, med tem ko poročajo rusko časopisje o velikem zbiranju čet v smeri proti Varšavi. Iz teh ruskih poročil po zveni nekak strah in poznanost, da se Rusi boje, da ne bi združene nemške in avstrijske čete si izvojevale tukaj uspehov. Prav tako poročajo tudi francoski časopisi.

Da se tamkaj na nekaj posebnega pripravljajo, je znamenje to, da se je tudi nemški cesar podal v južno Poljsko k svojim četam.

Iz južne Poljske ob Pilici in Nidi se poroča samo o artiljerijskih bojih. Ravnotako v Galiciji ob Dunajcu, kjer so se morali Rusi iz nekaterih svojih postojank umakniti.

Tem hujši boji pa se bijejo v Karpatih, kjer so naši Ruse iz njih postojank proti Galiciji napodili. Rusi so poizkušali izgubljene prelaze zopet pridobiti, ker je Rusom ležeče na tem, da ne bi naše čete začele prodirati v Galicijo. Če bi se našim to posrečilo, bi bila trdnjava Przemysl oproščena ruškega obleganja in stališče Rusov v Galiciji bi bilo nevzdržno, posebno če bi se naši pritisnili iz Bukovine. Seveda bi vse to imelo velikanski vpliv na potek vojske. Prepričani smo, da naše čete to tudi nameravajo. Naša armada z nemškimi zavezniki so klešče, ki naj bi stisnile Ruse na eni strani pri Varšavi, na drugi pa od Karpatov gori. Zdi se, da so začele te klešče v zadnjem času prav dobro delovati.

Pri Dukla prelazu v Karpatih so se vršili najhujši boji, ker so hoteli Rusi ta prelaz na vsak način zopet osvojiti, kar se jim pa ni posrečilo.

Trdnjava Przemysl je še vedno v naših rokah.

Zanimivo je pismo, ki so je dobili naši pri nekem ujetem ruskem vojaku. Ta ujetnik je pisal, preden je bil ujet, domov, toda pisma ni mogel oddati. Pisal je:

»Przemysl je največja trdnjava na svetu. Ker so vasi krog in krog požgane, moramo živeti v strelskih jarkih, gozdih, ali pa na odprtih poljih. Iz trdnjave neprenehoma na nas streljajo. Imajo tako strašne topove, kakršnih svet še ni videl. Kamor prileti krogla iz takega topa, napravi tako veliko luknjo, da bi se lahko naša hiša vanjo pogreznila. Trdnjavi poveljuje strašen noveljnik, katerega še ni nihče premagal. Pravijo, da je zvezan s hudičem, ampak jaz mislim, da ga varujejo dobri angeli, ker je v trdnjavi mnogo cerkva. V eni teh cerkva se nahaja podoba čudodelne Matere božje. Trije škofje molijo pred to podobo neprestano. Kakor niso mogli svojčas Švedi vzeti Čenstohova, tako tudi mi ne bomo mogli Przemysla, ker Mati božja ima to trdnjavo pod svojim plaščem. Je pa tudi greh tako kraj napadati.«

Tako ruski vojak.

V Bukovini podé naši Ruse tako, da je že dve tretjini te dežele zopet naše. Sedaj prodirajo naše čete proti Črnovicam. V Bukovini, kjer je mnogo Rumunov, postopajo Rusi proti njimi zelo krvoločno. Razumljivo je tedaj, da se je začelo javno mnenje v Rumuniji, kakor poročamo na drugem mestu, obračati proti Rusiji.

Zadnja poročila pravijo, da so naši v bojih zadnjih dni ujeli 30.000 Rusov.

Vojska proti Angležem.

Dne 18. t. m. se prične napovedani boj nemških podmorskih čolnov proti vsem ladjam, ki bi hotele prepeljati živeža Angleški. Kaj to za Anglijo, ki je navezana na tuji uvoz tako kot nobena druga država, pomeni, se vidi iz velikega razburjenja, ki je nastalo po vsem svetu. Če se Nemčiji njena namera posreči, je gotovo, da bo Anglija prva premagana. Ladje tujih držav so v strahu pred podmorskimi čolni že ustavile prevažanje živeža. Zavarovalnina blaga na ladjah je tako poskočila, da se je vse blago strašno podražilo. Z velikansko napetostjo se torej pričakuje, kaj bo.

Pri tej stvari je še nekaj drugega zelo važno.

Kakor znano, pošilja Anglija svoje čete na pomoč Franciji čez morje. Nemški podmorski čolni bodo skušali tudi ta prevoz preprečiti. Tudi je Anglija že večkrat poskušala izkrcati svoje čete na belgijsko obal, da bi potem te čete vpadle nemškim za hrbet. Tudi to je bilo zastoj. Sedaj pa ima Anglija

baje načrt izkrcati svoje čete na holandski obali in jih poslati za hrbet nemški armadi. Holandska najbrže to že dolgo sluti, zato je mobilizirala že začetkom vojske.

Ako bo delo nemških podmorskih čolnov uspešno, bodo vsi ti angleški načrti uničeni in Anglija popolnoma odrezana od sveta.

Francoska vojska.

Poročila preteklega leta ne povedo nič novega. Čuti se, da francoski napadi na vsej črti ponuščajo. Važen je bil zadnje dni samo nemški uspešni sunek v Argonskem gozdu.

Francija se ima Italiji veliko zahvaliti, da je nevtralna, ker, če bi se Italija postavila na našo stran, bi morala Francija na južno svojo mejo postaviti veliko armado in Nemčija bi na severu že davno poteptala francosko vojsko.

Turška vojska

je začela postajati zanimiva: Turške prednje straže so prodrle čez sueški prekop in prišle v dotiko z ondi se nahajajočo armado.

Zelo hudi boji se vrše v Mezopotamiji ob Sat el Arabu, kjer so Angleži prodrli že 200 kilometrov. Turki niso bili na ta napad pripravljeni in so imeli le malo moči na razpolago. Po zadnjih poročilih so pa dobili Turki ojačenja in pognali Angleže do Basc nazaj.

O bojih na Kavkazu poročajo ruski časopisi, da so dobili Turki ojačenja in napadli Ruse, ki so morali izprazniti celo čoroško ozemlje.

Znova se poroča, da bo tudi Afganistan kmalu stopil na stran Turkov.

Tedenske novice.

Cenjenim novim naročnikom, ki so se oglašili te dni ali pa se še nameravajo prigrasiti, žal ne moremo več postreči s prvimi tremi številkami in bomo zato zaračunali do konca leta 1915 samo 2 K 50 vin. naročnine.

Z ustavljanjem »Domoljuba« pričnemo nepreklicno s prvo marčevno številko. Nameravali smo sicer pričeti z ustavljanjem že sredi tekočega meseca; ker smo pa z raznih strani čuli željo, naj bi se z ozirom na izredne razmere počakali še nekaj dni, smo opustili prvotno namero in podaljšali rok za vposlatev naročnine še za 14 dni. Plača se seveda lahko tudi le polletna ali v posebnih oziroma vrednih slučajih tudi le samo četrtletna naročnina. Kdor bi pa za sedaj tudi 75 vin. ne mogel takoj vposlati, naj nam to sporoči po dopisnici in mu bomo po možnosti dovolili še nekoliko daljši obrok. Najmanj dela in sitnosti nam pa povzroča seveda tisti, ki odrine takoj celetno naročnino, in ti so po vsakoletni navadi tudi letos v ogromni večini.

Slovenka iz Prage nam je poslala sledečo pesmico:

Dragi Domoljub!

Ne veš, kako sem jaz se smejala,
ne vem, kaj za to bi ti lepega dala,
če bi mi povedal, kaj si napisal,
da ti je -oni- vse obrisal. —
Gotovo je moglo kaj »fletnega« biti,
kar nismo smeli v roke dobiti,
no jaz sem se dolgo čudila že,
da tebi vse skoz »cenzuro« gre.
A sedaj te usoda je doletela,
kar cela stran bila je bela.
Takašnji listi so vsak dan tak beli,
téd: cele številke so jim že zavzeli,
in dasi to uredništvu nikdar ni všeč,
se ni treba jeziti ti prav preveč.
Napiši nam v drugič samo od strani,
bomo že vedli kak stvar stoji,
saj imamo Slovenci na pravi stran glavo
in spoštujemo našo državo.
Resnica pa tudi nam ne škodi,
zatorej »Domoljub« odkrit nam bodi! —

Te pozdravlja Slovenka v zlati Pragi! F. P.

Osebné vesti. Umeščena sta bila dne 10. t. m. č. g. Janez Jaklič s ch, župnik na Kočerski Planini, na župnijo Poljanice in č. g. Andrej Krauland, župni upravitelj v Polomu, na ondotno župnijo. V pokoj je stopil č. g. Anton Trpin, vikar Podsabotinom pri Gorici. Na njegovo mesto je imenovan č. g. Fr. Klanjšček, dozidaj kurat v Sokovcu. — Poslanec vitez Pogačnik, ordomančni častnik nadvojvode Evgena, je začasno poslan v službovanje v Ljubljano. — Vpokojen je na lastno prošnjo c. kr. dež. solski nadzornik, dvorni svetnik F. L. e v e c.

Dr. Avg. Levčnik, zdravnik v Ljubljani, je umrl v trdnjavi Przemysl, tako poroča potom letalne dopisnice iz Przemysla vojni kurat č. g. Andrej Martincič.

217 ranjencev so pripeljali 9. t. m. v Ljubljano. Med njimi tudi 6 Rusov. Dne 12. t. m. pa so jih pripeljali zopet 338.

Govoječa mesa so pojedli vojaki v Ljubljani v treh mesecih za 250.000 kron.

Špeh se prodaja v Ljubljani že po 3 K 90 vin.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Herman Ipa v e c, učitelj na Ciril in Metodovi šoli v Trstu. — Matija Jordan iz Ljubljane. — Franc Ovsenek, davčni sluga v Trzinu. — Andrej Oman iz Vevč. — Dr. Tomo Tolazzi iz Ljubljane. — Miroslav Bernot iz Gorice. — Ivan Rigler, učitelj v Semiču. — Franc Lavrič in Franc Praprotnik, oba iz Ljubljane. — Franc Mrhar iz Vižmarjev. — Vojaški zdravnik dr. Pavlič iz Novega mesta.

»Soča«, ki je izhajala v Gorici, je bila od državnih oblasti ustavljena.

Novi grobovi. V Trstu je umrl vpokojeni c. kr. učitelj Stefan Campa, ki je svoječasno služil v Vipavi. — V Zgornji Hrušici pri Ljubljani je umrla žena Marija Čiuh a v starosti 71 let. — V Trebelnem pri Mokronogu je umrla Ursula Hočev ar, ki je bila rojena l. 1819, torej stara 96 let. — V Zagorju ob Savi je umrl Radeckijev veteran Martin Repovž, star 89 let. — V Radečah pri Zid. mostu je umrla gđ. Franciška Dolinar, v Metliki pa trgovec Maks Požek. — V Litiji

je umrla vdova sod. kancelista Ema Magolič.

Za domovino padli junaki. V Galiciji pri Grodeku je bil 8. septembra zadet v glavo Ignac Hribar iz St. Vida na Dolenjskem. Star je bil 22 let in vrl član Marijine družbe in Orla. — V sled bolezni, dobljene, na bojišču je umrl Ivan Golob, c. kr. narednik, doma iz Šmarjeje pri Ljubljani.

Pogrešani vojaki: Že od 15. avgusta se ni nič oglašil Ivan Vončina od 97. pešpolka, 6. stotnije, vojna pošta št. 73. Če bi kdo kaj vedel o njem, naj blagovoli naznani njegovi materi Franciški Vopčina, Gor. Kanomla, pošta Idrija. — Ivan Kromar, Prigorica, pošta Dolenjavas pri Ribnici prosí, da se mu naznani, če ve kdo kaj o njegovem bratu Jakobu Kromarju od domobranskega pešpolka št. 27., komp. 16., vojna pošta št. 48. — Kristijan Štolcar v Hrušici na Gorejskem prosí, da se mu naznani, če kdo kaj ve o Ivanu Črnič u od pešpolka št. 17., stotnija št. 4. vojna pošta št. 32. — Jožef Može, št. Jošt št. 11, pošta Novomesto vprašuje po Matiji Može od lovškega polka št. 7., strojnih pušk odd. vojna pošta št. 73. Pogrešani se je udeležil že prvih bitk v Galiciji. — Pogreša se Ivan Pešec, kornoral pri 4. stotniji domob. pešpolka št. 27. Zadnjič je pisal iz Galicije 17. avgusta. Če bi kdo kaj vedel o njem, se vljudno naproša, da naznani njegovi sestri Franciški Pešec v Brestu št. 12, pošta Ig-Studenec. — Komur je kaj znano o nadomestnem rezervistu Francu Furarju od 27. dom. pešpolka, 6. komp., naj blagovoli sporočiti Francu Furarju v Šmalčijvasi št. 16. pošta št. Jernej, Dolenjsko. — Neža Gašperšič v Sostrem št. 18., pošta Sp. Hrušica pri Ljubljani prosí, da se ji blagovoli sporočiti, če ve kdo kaj o Francu Gašperšič u od pešpolka št. 27., komp. št. 17., vojna pošta št. 48. — Pogreša se Andrej Križnar od poljskohavbične divizije št. 22, vojna pošta št. 48. Morebitno pojasnilo naj se naznani Mani Križnar, Vodice, Gorenjsko. — Od 17. septembra se pogreša Franc Uršej od 17. pešpolka, 9. stotnija, vojna pošta št. 32. Poročila se prosijo na naslov: Franc in Rozalija Uršej, Hrušica pri Jesenicah, Gorenjsko. — Že 4 mesece se pogreša Ivan Dežman, pešpolka št. 27., 1. stotnija, vojna pošta št. 48. Pojasnila se prosijo na naslov: Janez Dežman, Lancovo št. 3., pošta Radovljica. — Anton Kajfež je služil pri dom. pešpolku št. 27., 8. stotnija, vojna pošta št. 48. Pojasnila se prosijo na naslov: Josip Kajfež, Planina, pošta Fara na Kranjskem. — Pavel Vidmar je služil pri 17. pešpolku, 3. stotnija. Pojasnila se prosijo na naslov: Jakob Vidmar, Vel. Lipje, pošta Žužemberk.

Nesreče in drugo. V petek 5. t. m. so se v Spodnjih Ribčah pri Kresnicah otroci peljali s čolnom čez Ljubljano, med katerimi je bil tudi 7 letni posestnikov sinček Martin Kranjc. Le-temu je padlo veslo v vodo in se je stegnil za njim, pri tem omahnil in zgínil med valovi. Njegovo truplo so potegnili kmalu po nesreči iz vode ter je položili doma na mrtvaški oder. — Pri Obrijah so našli ustreljenega častniškega slugo 17. pešpolka Franceta Preterhofer, doma iz Kindberga. Bil je že ves zmrznjen. Ležal je ondi mrtev osem dni. Pri sebi je

imel puško, bajonet in častniško vojaško sabljo. — 26. decembra sta bila v Koronjakovi gostilni pri Sv. Barbari v Halozah čevljarja 56 letni Jurij Stumberger in Ivan Podhostnik. Že precej vinjena sta se aprla zaradi neke malenkosti. Podhostnik je priznadal Stumbergerju zaupnico, kar je Stumbergerja zelo razjarilo. Ko je šel pozneje Podhostnik domov, je šel za njim Stumberger in da se maščuje, je napadel Podhostnika in ga tolkel s kladvom po glavi; Podhostnik se je zgrudil, Stumberger ga na to že večkrat udari in se odstrani. Podhostnik je na ranah drugo jutro umrl, zavedel se ni več. Izjemno sodišče je prisodilo Stumbergerju petletno težko ječo. — Dne 2. t. m. je spodrsnilo 50letnemu posestniku Blažu Pokornu v Škofji Loki. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Pokorna, ki ga je pred štirimi leti zadela enaka nezgoda, so prepeljali v deželno bolnišnico. — Ljubljansko izjemno sodišče je 5. februarja obsodilo 28letnega hlapca Franceta Berganta iz Svetja radi požiga na osemletno težko ječo. Bergant je 22. decembra 1914 iz maščevanja zažgal svojemu nezakonskemu očetu gospodarska poslopja, ki so vsa pogorela. Škoda je bilo 5989 kron. — Na postajališču Draga, Herpeljske železnice je neki črnovojnik pomotoma prijel mesio svoje nenabasane puške neko drugo puško, ki je bila nabita. Puška se je izprožila, krogla je prodrla okno čakalnice in ubila nekega 18 let starega fanta, enega vojaka na ranila na tilniku. — V Sovodni pri Celju je perica Jožefa Pečnik svojega moža, ki se je bil ločil od nje radi njenega malovrednega življenja, zvalila na večerjo, kateri je prinesla arzenika. Pečnik je čez dva dni umrl. Pečnikova je upala po moževi smrti dobiti njegove prihranke v znesku 2400 K. Sedaj je že v ječi. — Iz železnikov se poroča: Pod Zijavko je Polajnarjevega Toneta s Čejnjske podslu plaz in ga vrgel globoko doli v strugo reke Sore, kjer so ga našli čez dve uri mrtvega.

Čebelarstva podružnica na Robu pri Vel. Laščah naznanja, da ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 21. t. m. po deseti sv. maši.

Živinorejska zadruga v Tunicah naznanja, da ima svoj občni zbor dne 28. t. m. ob 3. uri popoldne v hranilnični sobi. Dnevni red: Potrditev računov. Razdruženje zadruge.

»Svetovne vojske« osmi sešitek je te dni izšel. Objavljenih je v njem 70 zelo zanimivo popisanih življenjepisov slovenskih vojakov junakov. Delo priporočimo. Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Premišljenostna se ne sme zdeli preudarnemu človeku nobena stvar; kajti včasih so ravno na prvi pogled malenkostne stvari prav velikega pomena. — Kavni primatek je na prvi pogled nevažna stvar; vendar je pa od njega v veliki meri odvisna dobrota kave. S slabim kavnim pridatkom jo skazi, z dobrim pa ji daš šele tisti okus in vonj, ki ga na dobri kavi cenimo. Našim gospodinjam je že davno znano, da je najboljši kavni primatek, obenem tudi pristno domače blago te vrste, »kikorija ohmejnih Slovencev«, ki se izdelujejo v Kolinski tovarni v

ljubljeni. Zato naše gospodinje izključno samo ta kavni pridatek kučujejo in rabijo.

Razne novice.

Usmrtitev sarajevskih zarotnikov. Znano je, da so bili veleizdajalci Čubrilovič, Jovanovič in Danilo Ilić vsled njihove zarote, da usmrtijo pokojnega prestolonaslednika, pred sodnijo obsojeni na smrt. Ta obsodba se je v začetku tega meseca izvršila. O tem se poroča: 3. februarja ob 9. uri dopoldne je prišla v celico obsojencev sodna komisija, ki je prečitala obsojencem, pri katerih so se nahajali popje, smrtno obsodbo in kratko utemeljitev. Obvestili so jih, da je cesar pomilostil na smrt obsojena veleizdajalca Milovića in Kerovića in da se je izpremenila smrtna kazen Miloviću v dosmrtno, Keroviću pa v 20letno težko ječo. Obsojenci so nato, spremljani po vojaki, nastopili pot k vislicam, ki jih je v četverokotu stražilo vojaštvo. Pripravljena so bila tri vešala. Prvega prevzame rabelj Seifert in pomočniki Čubriloviča, ki je, kakor znano, svoj čas mirno poslušal razsodbo. Tudi zdaj je miren. Ko gre na zadnji poti mimo popa, poklekne, trikrat pobožno poljubi križ in reče popu: »Pozdravite mojo ženo in ji povejte, da sem v tem trenutku mislil nanjo.« Krepko je korakal nato k vešalom in si je sam z največjo mirnostjo odstranil ovratnico in ovratnik. Zvezali so mu nato roke, nekaj je hotel še reči, a bobnar je zabobnal. V tem trenutku mu je že tudi položil rabelj zanjko okoli vratu; čez nekaj minut je že javil zdravnik, da je nastopila smrt. Na vrsto pride zdaj Jovanovič. Trese se mu telo, na obrazu se mu bere, da se boji smrti. Spremljajo ga k vešalom; pod vešali še hoče nekaj reči, a bobnar zaduši z bobnanjem, kar je hotel reči. Tudi njeja je rabelj v najkrajšem času usmrtil. Zadnji je bil obesen Danilo Ilić, ki je brezčutno vse prenesel. Ko se je sestavil še zapisnik o obesa-nju, se je končalo zadnje dejanje sarajevske žaloigre, ki je trajalo komaj 20 minut.

Ganljiv prizor v železniškem vozu. Na kolodvoru v Mannheimu v Nemčiji je stopil na vlak neki častnik s kito cvetja, ki mu je bilo od slovesu poklonjeno. Ko se ozre po sopotnikih, opazi bolniško strežnico, ki ji je dičil prsi železni križec. Poln spoštovanja pristopi častnik in ji ponudi svojo kito rož. Toda na njegovo začudenje se usmiljenka ne gane, da bi sprejela njegov dar. Namesto nje pojasni njena tovarišica, da je z železnim križcem odlikovana sestra na bojnem polju pri izvrševanju svojega koklica izgubila obe roki. Od vseh tovarišic, ki so sodelovale na obvezovališču, je ostala samo ona živa. Morala je preživeti strašne ure. Ta prizor v železniškem vozu je napravil nepozaben vtis na vse navzoče.

Novi jezuitski general. Za generala jezuitov je izvoljen Vladimir Ledochowski, ki izhaja iz avstrijsko-poljske rodovine, katere člani so služili kot komorniki in pomočniki pri avstrijskih nadvojvodah in kot častniki v avstrijski armadi. Nek tak častnik se je branil sprejeti dvoboj, nakar je

bil odpuščen iz armade. Vojvoda Parmski ga je nato sprejel v svojo službo.

Zaprti mažarski milijonarji V Szege-dinu je zaprtih 15 trgovcev, lastnikov starih znanih tvrdk, ki so skoro sami milijonarji. Zaprti so zaradi goljufij pri dobavah za vojsko.

2 kg kruha na teden za vsakega nemškega prebivalca. Iz Berlinu poročajo: Državni razdeljevalni urad je za čas, dokler se ne sestavi prvi razdelilni načrt, sklenil, da ima vsaka občinska zveza skrbeti za to, da do preskrbe opravičeno prebivalstvo v posameznih okrajih ne porabi več moke nego povprečno 225 gramov na vsako glavo. K temu se pripominja, da odgovarja ta količina moke, ako se prišteje še predpisani krompirjev dodatek, okroglo 2 kg kruha na teden.

Tri tedne živ pokopan. Dne 7. februarja so vojaki izkopali v Paternu pri Avezzanu nekega Cajolo, ki je bil podsut pri strašnem potresu 15. januarja. Cajola, 33-leten mož, je ležal pod nekim stebrom in je živel izključno od vode. Prepeljali so ga v avtomobilu v Avezzano, kjer je brez pomoči lahko zapustil voz.

Avstrija je plemenit sovražnik. Tako poudarja leta 1886. potopisec Švicar, ko omeni na svojem potovanju spominek generala Marteauja, ki je padel leta 1796. pri Koblencu od avstrijske krogle. »Avstrijski vojaki so stregli smrtno ranjenemu s spoštovanjem in dobrohotnostjo, in ko je umrl, so mu postavili spominek. To moram pustiti Avstriji. Pri njenih narodih preglašča čut človeštva državljanski čut. Kot sovražniki so Avstriji izredno plemeniti — čast, katero deli z avstrijskimi le malo narodov.« — Tako piše Švicar leta 1836. In danes, v vrtincu vesoljne vojske, ko se je pokazala v tako črni luči »humaniteta« Francije in Anglije, teh narodov, ki imajo nas za divjake, danes dviguje Avstrija visoko ščit človečanstva in plemenitosti. Spomnimo se veledušnega dejanja našega cesarja, ko je ukazal izpustiti bolnega srbskega generala, spomnimo se tisočih jetnikov, ki hite veselo v naše ujetništvo, ker vedo, da smejo zapati Avstriji. Dejanja plemenitosti napram sovražniku so pravi izkaz krščanske misli in znak krščanke države.

Za vojake. Zavijanje nog v žakljevino ali juto brani, da ne zmrznejo noge in omogoči, da se stopa lahko po ledenih tleh. To je stara stvar, znana vsakemu delavcu. Malo kasno so se spomniti na to, da bi si zavijali vojaki noge v žakljevino. Zdaj prosi vodstvo avstrijskega Rdečega križa vse trgovce, tovarnarje in privatne osebe, da bi darovali žakljevino, stare ali nove žaklje, staro ali novo hudičevo platno (Segelleinwand, Plachtstoff) za vojake na bojnem polju. V delavnici Rdečega križa ochedijo in pripravijo iz platna onuče, iz žakljev omotače, ki se ovijejo vrhu obuvala. Omotače iz žakljevine so dva metra dolge in 30 centm. široke. Onuče so 50 cm široke in dolge, se navežejo vrhu omotače in branijo mokroti do nog. Če je žakljeovina napoje-

na z lanenim oljem ali masno snovjo, ne pripušča vode. Sladkorne tovarne v Avstriji so poslale na prvi poziv Rdečega križa mnogo blaga za onuče. Mokrotno in mrzlo vreme bo trajalo še dolgo — hitite na pomoč!

Skrb za invalidne vojake je častna stvar dežele in države. Povsod se snujejo društva in delajo priprave, da se bo omogočilo živeti junakom, ki so krvaveli za nas. Pravo delovanje bo seveda mogoče razviti šele po končani vojski, začeti je treba pa zdaj s pripravami, osnovati je treba odbore, ki bodo skrbeli za službe ali za primerno delo onim, ki so zmožni dela in za gotovo oskrbo tistih, ki bodo popolnoma nezmožni za vsako delo. Država bo otvorila šole, kjer se bodo učili invalidi njihovim močem primernege dela. Onim, ki so izgubili roke in noge bo treba od pomoči z umetnimi udi, moderna tehnika je tako visoko razvita, da gre lahko pobahljani pogumno v bodočnost. Ne obupujte rodbine, ko se vrača domov oče ali sin — vsem bo pomagano, nihče ne bo beračil, vsak bo dobil priliko, da bo delal po svojih močeh in da bo imel stalen dohodek.

Avstrija v vojnem taboru. Komandant armade na ogrski meji, general Borojevič, je rekel poročevalcu dunajskega lista: Moji vrlji vojaki ne obupujejo. Vzvišen občutek je to zame, ki stojim že cele mesece na čelu armade na meji, ko vidim to armado zastopano od vseh narodov monarhije, združeno v bratski ljubezni tekmovali med seboj v pogumu in vztrajnosti, vsi edini v neomajani veri na končno zmago. — V sovražnikovem ogledu, so se strnili narodi. Izpolnil se je sen in želja mojih mladih dni, želim samo še to: Naj vlada od sedaj vedno sloga med narodi Avstrije.

Papir in papirnati izdelki se podraže, ker je poraba papirja za vojake, čedalje večja. Uporablja se papir v vojski kot obveza za ranjence, kot nadomestilo bate pri ranah in za pokrivala, za zavijanje nog, prs in hrbta, za zalepljenje lesenih barak, podplate in drugo. Ker se je podražila produkcija ali izdelovanje na vse strani, so sklenili tovarnarji v seji 6. tega meseca, da podraže v najkrajšem času papirne izdelke ne povprečno po procentih ampak po načinu in stroških izdelka.

Jajca bodo imeli v Parizu samo še za bolnike, tako je poročala pariška zveza trgovcev z jajci in maslom. Pariz potrebuje na leto 800 milijonov jajc. Tudi na deželi jih porabijo več kot jih pridobijo, torej je Francoska navezvana na uvoz jajc iz Ruskega, Avstrije i. dr. Uvoz je nemogoč. Največji liferanti jajec so ravno v okrožjih, ki so zasedena od Nemcev. Na Dunaju stane jajce 12 vin., v Berlinu 14 vin., v Parizu pa 24—30 vin.

Angležka ima mesa samo za tri mesece. Trenotek se bliža ko bo mogla Angležka stradati in se ponižati pred Nemci, ki so ji odrezali vsak dovoz živil. Tako bo stradala sama ošabna država, ki hoče imeti tri leta vojsko in se baha s svojim zlatom. Izstradati je hotela nas, pa naše ljudstvo ima še dovolj živeža, na Angleškem pa pravijo, da ga bo zmanjkalo v štirinajstih dneh.

Uporaba beguncev za poljska dela. Pri ministrstvu za notranje zadeve se je vršilo posvetovanje o uporabi beguncev za poljska dela. Na razpolago je kakih 14.000 sezonskih delavcev, ki so sicer šli vsako leto v gotovem času na veleposestva na Nemškem, Češkem in Nizozemskem in ki so sedaj zbrani v raznih zbiralnih taborih. Dobe se le proti gotovim pogodbam in delodajalec prevzame pogodbeno obveznost. Kranjsko je zastopal dr. Lampe, ki je naglašal, da pri nas niso begunci v zbiralnih taborih, kakor drugod, ampak razdeljeni po občinah. Imamo jih do 5000, od katerih je pa mnogo obrtnikov in družin drugih stanov. Za poljsko delo bo sposobnih kakih 600, večinoma tensk. Za Kranjsko, ki bi spomladi trpela silno valed pomankanja vprežne živine in delavskih moči na poljih, je treba, da se tisti begunci, ki so tu, pritegnejo k poljskemu delu. Zastopnik poljedelskega ministrstva je obljubil, da se to sprejme v novo naredbo, ki v kratkem izide. Zupana bodo tedaj imeli moč, da bodo take osebe ob času nujnega dela, tudi prisilili k delu na polju. Iz Kranjskega bo v kratkem čez poldrugi tisoč beguncev odposlanih v veliko zbiralno taborišče, ki se gradi v Gmündu. Nkor si teli obdržati od tu bivajočih beguncev kako delavsko moč, naj se torej pogodi že zdaj preden ga odpeljejo. Veliki posestniki se naj obrnejo poleg do zbiralnih taborišč v Gmündu, v Lionici na Štajerskem in v Wolfsbergu. Od tam vzameta okoli 10.000 delavcev samo Češka in Nita Avstrija. Za ostale se pa jeko zanima Nemčija, ki bi najraje vse pobrala. Priglasilo se naj pošljejo na delčno delavsko posredovalnico pri delčnem odboru v Ljubljani. Dodatno k temu poročilo omenjamo še, da je dr. Lampe tudi omenil vprašanje vojnih ujetnikov, ki bi se porabili za poljska dela in za zgradbo javnih korporacij. Odgovorilo se je, da leži zadeva pri vojnem ministrstvu, ki se se ni odločilo v tem oziru.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(na za francoskono cestovno)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči četrta Korojska, in jih obrestuje po 4% brez kakoga odbitka.

Vredno vti od 1. oktobra do 1. novembra.

Glej inserat!

Dopisi.

Vrhnika. Hranilnica in posojilnica ima v nedeljo svoj redni občni zbor, h kateremu vladno vabimo vse člane.

Občni zbor se vrši ob 3. uri popoldne v kaplaniji v posojilniških prostorih. Prometa je bilo v preteklem letu 667.308 kron 29 vin., imetje znaša: 779.805 K 35 vin. Stanje posojilnice je ugodno in kljub sedanjim razmeram je bil promet večji nego prejšnje leto in tudi čisti dobiček se je od lanskega nekoliko povečal.

iz Vrhiča. Božična darila, za katera so prispevale doneske občine trziške župnije in Kovorska, so dospela v prave roke. Dobilni so jih domači vojaki 17. in 27. pešpolka. Mnogo zahvalnih razglednic so poslali gospejnemu odboru in izrazili svoje veliko veselje nad bogatimi darovi. — Poslne dni smo imeli kljub snovenemu in delavnemu vremenu cvetlični dan za Rdeči križ. Mnogo gospodinj je prodajalo suhe cvetke in razglednice v ta namen. Pravijo, da so dobro opravile. — Pobožnost pustnih dni je bil kljub slabemu vremenu dobro obiskana. Gospodje p. Karel iz Skofje Loke, kaplan Perčič iz Križa in kurat Anžič od Sv. Jošta so oznanjali besedo božjo.

Novavas pri Zireh. Valentin Kržišnik iz Ravece pri Zireh ima štiri sinove v vojski. Anton je v ruskem ujetništvu. Najmlajši Franc, četovodja pri 97. pešpolku, se je udeležil več hudih bitk. Sedaj je bil nekaj časa doma in se je poročil z M. Fortuna. Iz Zirov jih je več padlo, med njimi Franc Gruden (Kamskovi). Padel je v Galiciji na sveči veter. Franc Lazar (Možnarjev) iz Gor. Vrsnik, četovodja pri 97. pešpolku, je padel dne 12. novembra na Rusko Poljskem. Anton Enik iz Mrzlega vrha je tudi padel v Galiciji. Bodi jim zemljica lahka!

Dobnič. Od nas pa »Domojlab« je dolel ni nič novic prinesel. Gotovo je tudi našega dopisnika cesar poklical med bojni grom. Seveda tam piše le puška in meč. Iz naše župnije je odšlo okrog 200 fantov in moč v vojake. Od teh so ranjeni: Janez Pečjak, Selca, Jožef Zupančič, Korita, Franc Zorc, Korita, Franc Mrvar, Armanja vas, Franc Janež, Dobenič, Jožef Jerič, Goronja v. s. Janez Zupančič, Knežja vas, Anton Katerič iz Oplim. Nadalje se nahajajo v ruskem ujetništvu: Ivan Franke, nadučitelj v Dobeniču, Janko Barle, načelnik tukajšnjega Orla, Karel Zupančič iz Lule, Franc Novak, Dobenič, Janer Krašovic, Dobenič, trobenščak četovodnega oddelka Orla, Janez Šugar, Dobenič. Padli so na bojnem polju: Janez Pezpar, Kučal vrh, Bernard Barle iz Treske, Anton Kic iz Vrhe vore.

iz Viteje gore. Ker so vsi Vaši dopisniki zapustili, dovolite, da jaz stonim v njih vrsto. Veliko bi bilo za poročati, radnem od zadel, vse drugo pride pozneje na vrsto. V nedeljo je bil občni zbor naše hranilnice in posojilnice, ki je pokazal, da je ista tudi letos dobro poslovala. Prijemkov je imela 564.130 K 44 h, izdatkov 581.511 K 5 h, torej prometa 1.145.701 K 54 h. Vloge so se povečale od 859.867 K 71 h na 902.750 kron 17 h, posojilo od 828.769 K 22 h na 861.061 K 16 h; rezervni sklad znaša 8847

kron 67 h, število članov znaša 716. Posojila torej daje tudi v vojskinem času po 5 ali 5 in pol odstotka. Tekom računskega leta je hranilnica darovala 1100 K za podporo kmetijstva, 500 K za orgle pri sv. Anži, 250 K za zavode, 200 K za knjižnico, 100 K za šolarje, po 40 K društvu za varstvo otrok in bolnišnici v Kandiji, 30 K dijaški kuhinji v Novem mestu, 20 K Leonovi družbi, 20 K »Dolenjskim Novicam«, 100 kron »Rdečemu križu«, 30 K sodniji za obleko vojakom. Kmetijstvo je pospeševala s tem, da je za polovično ceno razdala veliko drevesc, podpirala živinorejsko zadrugo ter kmetijsko podružnico, darovala po toči poskodovanim gnojil za 572 K 5 h, izplačala v priliki nesreč pri živini šestim gospodarjem 215 K, proti vračilu v blagu razdelila čez 70 mernikov pšenice in plačala vozno umetnih gnojil.

Kokrica pri Kranju. Ob prvi mobilizaciji je odšel v vojsko od nas med drugimi tudi kovač Franc Rode. Prve dni avgusta meseca je pisal iz Budimpešte, potem pa nič več. Nobenega glasu o njem ni bilo, samo neki vojak od nas, ki je prišel domov, je pripovedoval, da sta bila nekaj časa skupaj v Galiciji. Vsi so sodili o njem, da je že mrtev. Pretekli teden pa dobi žena dopisnico od moža. Piše, da je sam, da nima nobenega znanega, da so se vozili štiri dni itd. Pod podpis pa je pristavil tudi dan in mesec, t. j. 20. avgusta. Ta dopisnica je hodila torej malo dni manj kot šest mesecev iz Galicije v Kranj. Seveda se sedaj o Rodeu še zmerom nič ne ve, ker v teku šestih mesecev je že lahko trikrat umrl ali pa bil ujet, ker bo najbrže. — Pri zadnjem naboru so bili od nas potrjeni vsi trije fantje, ki so šli na nabor. — Beguncev iz Poljske imamo pri nas devet. Vsi močni fantje in dekleta, ki bodo šli pa te dni nazaj. — Pretekli teden smo imeli na Kokrici veliko vođe, da so morali iz večjih hlevov živino proč spraviti. V nekaterih hišah pa je stala celo po izbah in vožah.

iz Boštana pri Krškem. Iz ujetništva se je oglasil Jožef Andrejčič. Od začetka vojne je ni bilo več glasu o njem. Pravi, da mu ni nič hušega. Težak kamen se je odvalil srčnem od srca.

Gore nad Idrijo. Koncem meseca septembra se je naselilo tu deset beguncev iz Galicije. Ede je prinesel kak boleznj že sebei, vedno je bolj hiral, nobena zdravniška pomoč mu ni pomagala in 6. februarja mu je smrt končala mlado življenje. Posobne navade na imajo ti ljudje pri pogrebu. Ko je bil mrlič polčopan, se skloni ena Poljkinja k grobu, vzame nekaj prsti in jo dene materi umrlega za vrat. Čudno se je to zdelo našim ljudem; a ona je rekla, da delalo to v Galiciji v ta namen, da laže potrebuje ranjkega. — Franc Gnjerda, v d. Pešdobriku, je rital iz boljšca v Karostih svoji ženi, da je še vedno zdrav, da ima vsega dovolj hrane, denarja, na tudi — uči. Naroda, naj skrbno gospodarijo, spomladi naj dobro obdelajo polja in veliko vsejajo, »ker orati se ne bom doma, če bo pa tako dobro blo narrej, kot nam šre sedaj, kosil bom pa te! Bog daj, da bi se to uresničilo, so vzdihnili vsi domači, ko so prebrali te vrstice. — Letos smo januarja ga je bilo toliko, da smo hodili nekaj dni po lestvi k

sveti maši. Kaj takega, kaj ne, se ne zgodi povsod!

Iz Škocijana pri Mokronogu. V soboto smo imeli pri nas prave Benedke, da smo se vozili po vasi v čolnu od hiše do hiše. Iz hribov je pridrla toliko vode vsled taja-jočega se snega in dežja, da je bil ob dveh do polnoči ves Škocijan ob Radulji v vodi. Umazana voda je udrla v kleti, hleve in v hiše. V naglici je bilo treba premestiti živino. Deroča voda je trgovcu Pungerciču odnesla dva sode petroleja in sod špirta, prazne sode in klopi, ki so bili zunaj hiše. Resniku je utonil prašič, druge so mu pa vendar še o pravem času rešili. Ob Krki in spodnji Radulji bo povodenj še hujša, posebno bo dosti škode na polju, ker bo voda odnesla zemljo in nanesele gramoza in peska. — Na Zaneškem je znani Fakinov poba zopet dobil pol leta zaopra. Komaj je bil prišel iz parletne ječe, ker je streljal na zbrane učitelje v Kresalovi gostilni, že ga je gnala strast, da je šel z revolverjem streljati na mirne fante iz Hrvatskega broda. Pred tem človekom ni že noben pošten človek varen. Posestniku Tomažinu je vrge! sani v Krko, v neko drugo hišo pa je vrge! skozi okno težak kamen, da je le malo manjkalo, da ni koga ubil. Najboljše bi bilo, da bi ga oblasti spravile za vedno na varno — pod ključ, ker ne bo nikoli miru pred njim in še druge fante bo skvaril, kolikor jih še ni. Tisti, ki so hodili z njim, so že dobili pouk, da po slabi tovaršiji glava boli. Spoznali so pa gotovo vsi okoličani, kam pripelje vzgoja brez Boga, če poslušajo otrok mesto pridige brezverski časopis, mesto molitve zabavljanje čez duhovščino. Stariši, ne puščajte fantov v družbo preklinjavcev, ponočnjakov in onih, ki iz enega zapora romajo v drugega. Naj neha tista nespametna mržnja med vasmil! Par možem pa to-le kličevo: Iztrgajte se vendar iz tiste komande! Saj vidite, kam pelje! Če je kdo odvisen radi dolga, saj imamo v Škocijanu posojilnico!

Iz Kroepe. V vojsko jih je odšlo iz našega kraja dosedaj ravno 60, dovolj za tako majhen kraj kot je Kropa. Izmed teh je dosedaj umrl za ranami en sam, namreč Jakob Pojačnik. Pri Grodeku mu je šrapnel hudo ranil nogo v stegnu, čez dva meseca so mu jo odžagali v bolnišnici na Ogrskem v Satozalja Ujhely in je na tem v 14 dneh nato umrl. Drugi so še vsi živi: nekateri so prišli domov za stalno, nekaj jih je pa še v vojski, nekaj jih pa še čaka na njo. Da so vsi razun enega živi, oziroma le lahko ranjeni — pravijo soglasno vsi, da se imajo zahvaliti Materi božji pri Kapeli, ki jih tako čudovito varuje. Najbolj med vsemi Kroparji se pa odlikuje Gregor Šolar, ki se bojuje še vedno zdrav na severnem bojišču. Dobil je za svojo hrabrost srebrno svetiljno II. razreda, ki je združena z mesečno nagrado 7 K. Hvali se, da mu gre res dobro in da je to resnica, kaže to, da je poslal te dni iz vojske 60 kron v tukajšnje hranilnico. To je imenitno, ali ne! Ujet je eden na Srbskem, eden pa najbrž na Ruskem, ker ni od njega nobenega glasu. Drugi pa vsi pridno pišejo ali nas pa obiskujejo. — Dne 11. t. m. je bilo zopet vseh pet na naboru v Radovljici potrjenih. To imamo fante! — Begunko imamo cno samo, a še ta je rojakinja, ki je bila nad

30 let v Bosni v okraju Rogatica, v vasi Romanja. Ob novem letu je prišla v Kropo. Veliko ve povedati, kako so grdo ravnali Črnogorci ob početku vojske v onem kraju, dokler jih niso naši zapodili nazaj. Po noči so pridrli v vas, pri njihovih nasprotnikih so prav vse uničili ali pobrali, nji sami, 70-letni ženi, so celo čevlje iz nog potegnili in tudi vse pokradli. — Železnoobratna zadruha ima dela dovolj, največ naročil ima za vojake in za vojsko, vsled tega je tudi nekaj delavcev prostih vojaščine. Iz te strani vojske ne čutimo skoro nič, če bi bil le promet malo bolj reden. A strašno čutimo draginjo, ko moramo prav vse kupiti, in tudi že hudo čutimo pomanjkanje živil, ko pri nas nimamo navade, da bi se preskrbeli z živili niti za en teden dni naprej. Ne vemo, kaj bo z nami, če bo to še dolgo trajalo. Nekaj smo to šibo od Boga zaslužili, ker smo bili že preveč razvajeni in premalo skrbni. Da bi le kmalu minulo in da bi si iz tega kaj naučili za bodočnost!

Gospodarske vesti.

BODIMO PREVIDNI V GOSPODARSTVU!

V zadnjem času se je tudi v »Domoljubu« svetovalo, naj kmetje sadijo zgodnji krompir in skrbijo za zelenjavo: solato, kolerabe in zgodnjo zelje. Krompirja je še zdaj precej po deželi. Lanska letina ni bila posebno slaba. Visoka cena je bila pa vzrok, da so gospodinjje prav malo krompirja prašičem pokrmile. Kakor druga leta tudi letos krompirja splošno ne bo manjkalo. Zgodnji krompir gojijo s prav dobrim uspehom v okolici mest in tovarn, veliko tudi na Goriskem. Na zgodnjo zelenjad so ravno v teh krajih že od davna vajeni.

Pri tem opomnim na veliko potrato pri semeskem krompirju, kjer se v vsaki fari več vagonov brez koristi konča. Sam sem slišal strokovnjaka, ki je priporočal, naj se semenski krompir kar čez polovico preže ali pa še cel v brazdo vrže, da ima mlada rastlina več hrane. Ali je to res dobro? Iz takega sadu pride več štiblic, ki so vse slabotne, ker je druga drugi na poti. Tisto govoričenje o obilni hrani rastline je prazna slama. Rastlina požene iz vika in ima v tej okolici popolno zadostno hrano, da se razvije v močno rastlino. Reži torej semenski krompir tako-le: Na debelem koncu, kjer se krompir drži štibla, začni rezati vike globoko ven. Pri štibli ni večka. Tudi na tanjšem spodnjem koncu, kjer je včerk pri viku, je slabo za seme. Vsi drugi viki so dobri. Debeli krompir se sploh ne rabi za seme. Iz srednjega napraviš lahko osem sadov, iz drobnega pa štiri. Krompir bo veliko bolj iz takih drobnih sadov, kakor iz onega debelega krompirja. Navadno se porabi na ta način trikrat manj krompirja za seme. Pri nas smo ga vedno tako sadili in imeli dosti krompirja.

Veliko večja nevarnost, kakor pomanjkanja krompirja in zelenjavi nam preti letos zaradi visokih cen prašičev. Res je za kmeta ugodno, da se ščetinci tako dobro prodajo. Kakor smo že lani pisali, je moralo priti do tega, ker iz Srbije ne pride

nič prašičev, iz Galicije, ki jih je poprej dala na teden do 7000, pa tudi nič. Visoke cene so zapeljale naše in druge gospodarje, da hočejo vse velike plemene prašiče prodati. Plačujejo se živali, ki niso posebno debele, že čez 2 K 1 kg. Kmetje mislijo tu, da takih cen sploh ne bodo več dosegli. Ko prodajo najlepše plemene živali, uničijo domači zarod, da ne bomo prišli tako lahko na prejšnjo večino. Saj vsi vemo, da so najboljši mladiči šele iz drugega ali tretjega gnezda. Ali se je pa res bati, da bodo šle cene prašičev v bližnjem času posebno nazaj? Skoro nemogoče.

Na Nemškem, kjer so naštetih lani 17 milijonov prašičev, je zaplenila vlada vse žito. Mnogi gospodarji so kljub vladni prepovedi, da se živalim ne sme krmiti žito, dajali rž in ječmen prašičem. Tovarnarji so šli s cenami pri oljnih tropinah in drugih močnih krmilih kvišku, kakor so hoteli. Kmetom je vlada precej določila najvišje cene. Kmetje so pa mislili: Cene prašičem se bodo dvignile. Mesto krmil bomo dajali živalim domače žito, da boljše izhajajo. Odkar je vlada napravila žitni monopol, da sama zalaga 40.000 mlinov in 200.000 pekov, in je zdaj največji močni trgovec na svetu, je to nemogoče. Nad polovico prašičev bodo morali precej poklati, pri čemur jim hoče vlada za par sto milijonov mesa in masti za vojsko pokupiti. — Torej število prašičev bo v Nemčiji padlo več kot za polovico. Če se tudi sklene mir, ne bo še iz Galicije nekaj let posebno veliko prašičev. Tudi Srbija bo uderjena za dolgo časa, v Belgiji in severnem Francoskem je tudi vse končano. Na prašičjo pečenko, na reberca in šunkenk so se ljudje tukaj navadili, da se bo težko odvaditi. Torej gotovo ni pričakovati nizkih cen prašičev ne za letos, ne za prihodnje leto. — Naša dolžnost je torej skrbeti za lepe in velike plemene živali. Pri tem le mimogrede opomnim, da moraš živalim precej, ko toplo postane, po več ur na prostem pustiti, da se sprehodijo in pasejo, če hočeš imeti veliko mladičev.

Spomladi pa predvsem na to gledati, da se veliko prstine useje. Najboljše storiš, če solate v neso ne seješ. Ravno v prašičereji bo tudi zanaprej naša glavna gospodarska moč.

Žganja se vsled vojske veliko manj pije. Največ se je žganja poprej popilo v Galiciji. Tam so menda zdaj za nekaj časa ozdravljeni žganjepitja. V drugih deželah so pa morali mnogi najhujši žganjarji odriniti. Država je dobila vsled tega več milijonov manj davka, naša Kranjska ima pa tudi nekaj stotisočev kron škode. Nazadnje teh kron ne bo posebno škoda, če se bo le žganjepitje še bolj omejilo.

Superfosfatu so cene zelo poskočile. Kdor ga ni precej naročil, ga ne bo več dobil pod pogoji, ki so bili zadnjič razloženi. Vendar naj se nobeden ne obotavlja superfosfat naročiti. Brez tega skoro ni upati na obilni pridelek. Prav veliko težavo provzroča pomanjkanje vreč.

Prašiči so dosegli ceno, kakršne ni nihče pričakoval. Ta teden so plačevali na Dunaju za 100 kg najlepših že 300 K. V enem tednu poskočilo cene za 40 do 50 h pri 1 kg. Mast se plačuje po 3 K 60 h do 3 K 80 h. Cena še vedno raste.

Goveja živina se je šele začela dražiti, 8. februarja so plačevali najlepše vole že po 150 K 100 kg. V enem tednu je cena pri kilogramu šla za 10 vin. naprej. Znamo priti do podobne višine, kakor pri prašičih.

Za pšenico je določena maksimalna cena 41 K. Pod roko pa že plačujejo merik 12—13 K. Kadar ne bo blaga, bodo radi tudi višje cene dovolili.

Listek

Rekrut.

Spisal Henrik Conscience.

(Konec.)

«Seveda in — oprost, bolje nego vsak današnji ranocelnik. Le malo jih je ostalo naših brabnih tovarišev iz Španskega, sicer bi tokal že marsikdo okrog, ki se je imel zahvaliti za svoj vid našemu majorju.»

«O vi dobra duša! Dajte prosite ga prav ponižno, da bi pogledal Janove oči. Bog ve, morda je v stanu, da jih pozdravi.»

«Ne skrbite, hčerka, to naredi naš major sam od sebe. On ljubi vojake, Jan, ne pojde tako hitro od nas.»

«In če morate vi kaj pomagati pri tem, bom tudi vam prav hvaležna.»

«Za to me ni treba prositi, vojak je vojaku tovariš. Glej, zdaj hodi že bolj trdno, skoraj da ga ne podpiram več.»

Prestopili so hišni prag in stopili so v lepo opremljeno sobo. Stari gospod je peljal Jstha do stola in ga posadil vanj, s hrbtno proti oknu, slugi je dal velik ključ, ta se je nazmehnil in je šel tako veselo kakor hitro iz sobe, vrnil se je z zeleno steklenico in kunicami, mimo Katarine grede ji je poveljal:

«To je isto vino, ki obudi mrtve. Zdaj boš videla in gledala.»

Katarina ni prav zapomnila, kaj hoče reči sluga, nepoto je slišala vsakemu gibanju starega gospoda, ki je natočil rdečo tekočino iz iste steklenice v kupico in jo je nastavil slegemu na uho, dejaje:

«Iznite to prifateli v vaših postrkih, češče. Delo vam bo dobro.»

Služi je nil počasi, lica so mu rdele vidno, in ko je vzel stari gospod prazno kupico iz njegovih rok, je zaklical:

«Bog! — Kaj je to? — Čudezna pijača, kako me greje. Hvala, hvala, dobrotniki moji . . . Lečen sam . . .»

«Le počasi, tovariš,» je dejal stari gospod, «zdaj vam obveščam noge in pogledamo oči. Glej, skoraj bi bil pozabil nate, hčerka moja, pojdi, sedi k mizi; Pavle, natoči deklici malo kupico!»

Sluga je nclil in hvalil špansko vino, Katarina ga je poskusila, tačas se obvezal stari gospod Janu noge, potem mu je iznil oči z neko tekočino in jih je namazal z belim mazilom. Ko je dovršil to, je šel k oknu, spustil zagrinjala, bližal se vojaku in mu je rekel:

«Prifateli, odprite oči in poskusite, če razločite kaj.»

Jan je odrl oči in ni odgovoril takoj, ko ga je vprašal gospod, ali vidi kaj. Zdelo se je, da iščejo njegove izumrle oči neki

predmet — nakrat je kriknil, vstal in šel razprostrtih rok napram Katarini, ki je skočila pokoncu in je gledala z mrzlično napetostjo vanj — hotela mu je v naročje, ali sluga jo je zadržal. Jan je stopil k nji in ji je podal z negotovo kretnjo roko, vzdihaje s trepečim glasom:

«Katarina, duša, jaz nisem slep! Videl bom mater, deda, Pavleka in tebe, Katarina — vidim te, vidim, da imaš za vratom svojo rdečo ruto!»

Objela ga je, jecljaje nerazumljive besede, ki so bile bolj podobne žalostni tožbi kakor izrazu veselja, ali stari gospod ji je vzel Jana iz objema, ga posadil nazaj na stol in mu privezal hitro senčnik, pri tem ga je vprašal:

«Pravite, da ste videli, da ima vaša prijateljica tu rdečo ruto za vratom, meni se zdi to nemogoče; se ne varate morda?»

«Jaz vidim samo sivo senco,» je rekel vojak, «ali ko so mi obolele oči, sem zapazil, da se vidi rdeče v tmjni bolj zamolklo nego druge barve, in iz tega sklepam, da je ruta rdeča.»

Stari gospod je pokimal:

«To sem si mislil, zdaj moramo pa s previdnostjo na delo. Daj, Korle, pelji ti tovariša v kuhinjo in daj mu mesa in kruha, ali ne več kakor pol porcije — saj veš! — Potem ga pelji v gornico, spravi ga v posteljo, da se odpočije in reci dekli, naj prinese kaj za jesti naši hčerki tu.»

Ko je izginil sluga z Janom, se je zgrudila Katarina glasno jokaje k nogam starega gospoda, objela je njegova kolena in jih močila s svojimi solzami. Hotel jo je dvigniti, a deklica se je branila, gledala je vanj s svojimi lepimi sinjimi očmi in vzdihala:

«Gospod, dobri moj gospod! Bog vam bo blagoslovil vašo dobrotu napram nam ubogim kmetom. Ne morem izreči, kar čutim, to pa rečem, da bi dala rada deset let svojega življenja, ko bi mogla podaljšati s tem vase. Vi hočete rešiti vid našega Jana, vi angelj božji! Vsek dan bova molila za vas in vsako leto ob tem času pojdeva naš za božjo pot, romala bova k vaši ljubi Gospe.»

Stari gospod je dvignil Katarino, govoril ji besede polne tolažbe, in jo je peljal k mizi, na katero je postavila prijazna priletna ženska izbranih jedi, jedi, kalrčnih ni se okusila Katarina. Dasi ni jedla od zgodnjega jutra, vendar ni mogla jesti od toliko različnih čuvstev in polni utrujena delilica, parkrat je zaležila in je odložila vilice in gledala s tihim hvaležnim pogledom svojega dobrotnika, ki ji je ponudil jeci. Ko je videl stari gospod, da ji ne gre jedi, je sedel k nji, prijel jo je za roko in rekel:

«Zdaj pa mi razloži, hčerka moja, odkod si, kako je to, da si zrna na dolgi poti s slepim vojakom, če imaš stariše in lje ro?»

Pripovedovala mu je s prirojeno pripresto zgovornostjo od lesenih koč za gozdjem, o kravi, volu in lisastem telčku, o Pavleku in dedu, o materah, polju in o žrebanju za volaščino, od sloveca, od pisma in njene odločitve, da mora do ubogelega slepca. Ko je popisovala, kako se je mučila v Ven'oo, da bi prišla do svojega slepega prijatelja, kako bi bila skoraj omedlela ve-

selja, ko ji je izposloval blagi častnik, da sme peljati Jana domov, kaj je sanjala o Naši ljubi Gospe, in kaj sta govorila medpotoma — je bil stari gospod globoko ggnjen, večkrat si je potegnil z roko preko očes. Sladki deklčin glas je deloval neodolljivo nanj, njena velikodušna ljubezen in požrivovalnost sta vzbudili v njem sočutje in spoštovanje.

Ničesar mu ni zamočala, pošteno in odkrito mu je priznala svoje načrte, možtev s slepim, kaj mu je obljubila, da stori, da mu osladi revežu bridkost slepote — povedala je tudi, kake namene ima Jan, če bi ozdravil z božjo pomočjo, kaj ji je obljubil.

Dolga je bila Katarinina povest, a stari gospod je ni pretrgal niti enkrat z vprašanji in ko je končala z vročo opetovano zahvalo in obmolnila, čakaje njegove besede, je sedel gospod, oči obrnjene vase, zatopljen v globoko premišljevanje. Ko je dvignil oči, je rekel prijazno:

«Prav si ravnala, hčerka moja. Čednostno dekle si, zlatega srca. Tvoje sanje in želje so bile torej, da bi delala z Janom neprestano, noč in dan. Ti, da bi lajšala siromaku slepcu bolečine slepote, on, da bi poplačeval tebi tvojo ljubezen — oba vkup na, da bi osladila svojim starišem večer njih življenja. Jel, da je teko? Dobro, otrok moj! Bog je uslišal vajino molitev, Bog vaju je pripeljal sem in je dovolil meni, da učinim dobro delo. Porabil bom vsvo svojo izkušnost, da rešim levo oko tvojeja prijatelja, imam tudi dovolj razloga za upanje, da se mi to nesreči. In kar se tiče družega, boji ponojnoma brez skrbi, tvoje, iz blage duše porojene sanje se bodo uresničile. To noč bota prespala tukei, jutri vidimo, kaj bo mogoče storiti. Zdaj se odpočiješ lahko ali se izprehajaš po vrtu, kakor ti je drago. Ako želiš kaj, zahtevaj od sluge ali od dekle, dobri duši sta oba, letela bota, da ti ustrezeta. Jaz te zapustim do večera.»

Nezmožna besed je gledala Katarina za njim . . . Ko je zbrala svoje misli, je šla na vrt, kjer je ogledovala vedre duše cvetlice in zelišča in je premišljevala besede starega gospoda.

Donoldne drugega dne je drdral voz skozi železna vrata mimo bukovega goja. Na prvi klopi na vozu je sedel majorjev sluga, zvižgal si je veselo in oletel je z bičem no zraku, prigovarjaje tako konjem, da naj bite. Na drugi klopi je sedel mladenci z zelenim senčnikom na očeh, poleg njega je sedela Katarina, žareča veselja, ki mu je stiskala večkrat roko in šepetala v uho:

«O Jan, zdaj sva vendar srečna, kaj ne? Moje krasne sanje so se izpolnile! Kako bo vesela tvoja mati . . . Čisto gotovo je, da ozdraviš, zatrdil mi je to stari gospod . . . Kako se bo čudila vsa vas, ko se pripeljeva kakor dva barona . . .»

«Peljemo se čez Gorlice na Vehttersko in od tam na Zaluje,» je rekel sluga, nastil je konju vajeti, tlesknil z jezikom iz klica:

«Bischof Marengo! Hej! Naprej!»

Čestni prag je zavil v belim oblaku voz, ki je ropetal kmalu med prvimi hišami Gorlic.

8.

Tiha sreča.

Nekega poletnega dne sem hodil sam samcat po široki planjavi za Zalesjem, zbiral sem v duhu slike in vtise, ki jih nudi narava mislečemu človeku. V tem hodu po deltečem oresju zapazim, da se zbira na zahodu velika nevihta. Nekaj čudovito krasnega, včasih tudi nekaj strašnega je, ako si vročega dne sam na planjavi, kadar se goste s strelo nasičeni oblaki na brezkončnem nebosklonu v hudourne temne oblake. Zdi se ti, da je napadel naravo smrtni strah; solnce blede, njegovi žarki postajajo mrki kakor oči umirajočega; zrak se vlega težak na pljuča, živali beže in se skrivajo strahoma, bučelice švigajo v ravnem loku kakor pšice proti svojim uljnakom, drevesno listje se ne gane, veter pridruže svoj duh, zelišča zapirajo cvetne oči in zavijajo listje — v nemem strahu trepeče in pričakuje vse.

Nepopisni občutek spoštovanja in strahu stiska pesnikovo srce, njegova duša pa vriska veselja, ker sme gledati in občudovati strašni prirodni prikaz v celi njegovi veličastveni grozoti.

Ali kmalu se zažrnejo oblaki drug v drugega, kar je viselo cele ure mirno na nebu, pridrvi zdaj v divjem teku. Nevihta divja in tuli, kakor da jo biča in poganja močna roka Vsegamogočnega. Smrekovi gozdiči stočejo v bolečini, samotna drevesa se lomijo, pesek in listje se vrtil in pleše. Zdaj se oglasi grom in oglušti s svojim mogočnim glasom vse druge glasove. Blisk pošilja svoje plameneče pšice, zdi se, da gori ravan, da prodirajo goreče kače njeno naročje. Reke voda se zlivajo na zemljo, tulenju nevihte sledi zamolklo pušto žegljanje dežja . . .

Tisti dan je bila moja duša razpoložena za pesniško razmotrivanje. S posebno radostjo sem opazoval mrzlično drgetanje narave, dokler me niso opomnili prvi siki bliska, da moram storiti kakor so storila že vsa živeča bitja pred menoj, in si poiskati zavetja, zakriti se v ponižnosti pred čudeži božjega veličastva.

Od kraja, kjer sem stal, sem zagledal kmečko hišo, ki je bila tu v tej samotni, obdana od hlevov, kozolcev in polja kakor oaza v puščavi. Tja sem obrnil korake. Našel sem stezo, ki je vodila mimo lipe, napram pristavi. Pod lipino gosto streho sem zagledal lesen neznaten Marijin kip, ki je imel na sebi obleko iz rdečega baržuna, pošito z zlatimi lilijami in vrtnicami, nad glavo je bila pritrjena močna žica, na žici je bilo pripetih sedem zvezd iz svetle kotonine. Pred kipom je bil klečalnik, izdelan priprosto, poln zarez. Ta kip pod lipo se mi je zdel kakor varuh one samotne pristave. Pospešil sem korake in komaj da se je vtil dež kakor druga povodenj iz nebes, sem bil že pod streho pristave in sem prosil, če smem prevedriti.

Pristavini prebivalci so bili zbrani kleče okrog blagoslovljene sveče. Moj prihod jih ni motil v molitvi, samo gospodar se mi je nasmehnil in mi je pokazal na stol pri oknu, potem je sklonil zopet glavo na sklenjene roke in molil naprej.

Ne vem, kako je to, da si mi ni zbudila naravna in koristna prikazen onega

strahu, katerega so občutili ti ljudje, vendar sem sklenil tudi jaz roke in sem molil z njimi. Bila je tako nebeško lepa, tako ginljiva ta družinska molitev ob hudi uri, da me je silila neodoljiva moč, bližati se s temi ljudmi Bogu, čigar mogočni glas je bobnel tako vzvišeno nad našimi glavami. Delo mi je tako dobro, da sem našel v svoji duši še otročje valovanje srca, da se mi je zdelo, kakor da bi dahnili še v mene razočarajoči dih sveta.

Kakih dvajset bliskov je zasikalo od neba do zemlje, pri vsakem siku se je prekrizala vsa družina, potem se je odmikala nevihta, grom se je oglašal bolj poredkoma, iz daljave. Pristavini prebivalci pa niso nehali moliti, to mi je dalo priliko, da sem jih opazoval nemoteno, kakor se pač spodobi opazovalcu ljudi in še posebno pisatelju.

Bil je tu dedek, star kakor zemlja, njegove roke so se tresle kakor od mrzlice, glava mu je kimala venomer. Poleg njega sta klečali dve priletni ženski, malo od njih gospodar, krepak mož, čigar desno oko je gledalo belo, grozeče in prazno izpod črnih obrvi; levo oko pa mu je žarelo življenja in poguma. Pri njemu je sedela vznešena žena, ki je držala debelušnega otroka v naročju, na njo sta se naslanjala triletni deček in osemletno dekletce, oba lic kakor jabolko in oči kakor nebo. Ob oglu mize je klečal lep mladenič jasnega obraza in živih oči.

Enooki gospodar se je prekrizal in vstal, za njim so storili isto vsi. Dedek je kolekal do stola pri ognjišču, gospodinja, gospodar, materi in otroci, vse me je obstonilo in me vabilo, da ostanem pri njih, dokler se ne zjasni.

Hitro sem se udomačil pri teh dobrih ljudeh, govorili smo kakor govore stari prijatelji. Užival sem z njimi popoldansko kavo in pokusil sem opečeni rženi kruh, in ker nisem imel drugega opravka, kakor da poslušam lepe reči, katere sta mi pravila gospodar in gospodinja pristave na samotni, sem zapustil šele drugega dne gostoljubno hišo.

Kar sem ti povedal tu, ljubi bralec, to sem izvedel tisti večer v lepi kmečki hiši, ki je stala na mestu dveh prejšnjih z ilom omevanih koč, videl sem štiri lisaste krave, dva lepa vola in dva grivasta konja, lepo obdelano polje.

Jan Bremec in njegova vrla žena delata, kakor sta se zaobljubila, in Bog je blagoslovil njuno delo in ljubezen, trije otroci se igrajo okrog nju in jima poljubujejo pot raz čelo.

Drugi so še vsi živi. Dedek kadi še svoj hrastov lub iz pipice, materi se veseli sreče otrok in komarite po hiši, Pavlek oskrbuje konje, orje in žanje za svojega brata, o Veliki noči pa se poroči z najmlajšo sestro Moklarjeve Kaje.

Vsak večer moli vsa družina za starega gospoda ranocelnika, ki je povrnil Janu vid, ki je pomagal vedešu, da se je vzdignila lepa hiša iz koč.

Daj Bog dobrotnikom in hvaležnim obdarencem dolgo življenje in časnó in večno srečo!

Svatba v Nantesu.

(Konec.)

II.

V skladišču se je oglasila neizogibna tovarišica lakote, pomanjkanja in nesnage, kužna bolezen. Jetniki niso dobivali hrane od države, morali so se preživljati sami, večini njih pa ni bilo to mogoče. Saj so jih odpeljali tako naglo od doma, da niso mogli vzeti kaj s seboj, marsikomu pa so iztrgali še beriči na potu, kar je imel. Prijatelj je pa ni imel vsak v Nantesu, saj so pripeljali ujetnike iz raznih strani.

Bolnim jetnikom so se pokazale neke pege na obrazu in životu, mučila jih je vročina in žeja. Sofija je snela dragoceni prstan s prsta in je stopila k orožniku:

»Gospod, vidite, da je tu bolezen . . .«

Priklonil se je: »Ukazujte, gospica, storim vse.«

Nasmehnila se mu je hvaležno. Od tega dne je skrbel orožnik Leblanch za Sofinje bolnike. Marsikatero ugodnost je preskrbel tudi markizi.

Tačas je vzela nekaj jetnikov noč, drugi so prišli. Markiza se je že veselila, da sta oproščeni s hčerko. Leblanch jo je slišal in se je nasmehnil žalostno. Ko je bila Sofija na drugem koncu skladišča, je stopil orožnik k markizi in govoril je resno:

»Meščanka, že dolgo čuvam nad teboj, nad vama. Ali zdaj je prišel čas, treba je, da se odločiš: Prihodnja noč sta namenjeni s hčerko za potopljenje, namenjeno vama je to bilo že prvo jutro, ko sta prišli. Jaz ljubim tvojo hčerko in če mi jo daš za ženo, ostanči obe živi. Premisli in odloči.«

Markiza je strmela vanj. Ni mislila na to, da je orožnik oseba nizkega rodu, hlapec rabljev, slišala je samo besedo: »Živeli bota!« in zadržala je orožniku hitro:

»Rešite nas, rešite!«

»Rad — ali gospodična . . .«

Markiza je poklicala hčerko in ji govorila vneto:

»Sofija, ta pošteniak naju hoče rešiti smrti, zato želi samo tebe za ženo. Pogledaj, Sofija, še bodeva srečni, moje imetje nam vrne« in kralj . . .«

Sofija je pogledala mater prestrašeno, začudeno in ni se ozrla na Leblancha. — »Mama!« je bilo edino, kar je mogla pregovoriti in ta beseda je opomnila markizo, kako žrtev zahteva od hčere. Razjokala se je markiza: »Ah, Sofija, umreti je tako strašno!«

Tedaj je pogledala Sofija navzgor in rekla tiho: »Naj bo, kakor želite, mamica!«

Veselo je klicala markiza: »Gospod orožnik, izpolnite besede, pa ste jutri moj zet — mož tega angelja.«

Orožnik se je poklonil ves zablazen, markiza je pravila sojetnikom dogodek, ki je vzbudil začudenje in nevoljo, Sofija pa se je klonila k bolniku.

Leblanch je hitel k Carrieru in govoril vneto:

»Meščan komisar, v skladišču sta dve jetnici, mati in hči. Jaz ljubim hčerko, ne morem je pa drugače dobiti, kakor če rešim mater. Republikanec sem do mozga, to veš. Vprašam te: hočeš mi dovoliti živ-

ljenje in svobodo teh dveh? In takoj, kajti tam je neka bolezen, morda ni jutri več časa.

Carrier se je nasmehnil. Njegov smehljaj je bil toliko kot smrtna obsodba. Leblanche v svoji zaljubljenosti ni pazil na to.

«Kdo sta ti dve?»

«Markiza Dinant in njena hči.»

«Clej, glej!» se je nasmehnil Carrier zepel zlobno. «Njena posestva so velika. No, bomo videli. . . Le vzemi nevesto, privoščim ti jo, glede stare ti ne morem reči, govoril bom s Chonjem in Lambertijem.»

«Brez matere ni hčere,» je rekel Leblanch.

«No, bomo videli.»

Zaljubljeni ljudovlečni orožnik je odšel, Carrier je mrmral: «Taki so naši nepodkupljivi republikanci, katere trese mrzlica svobode. Lepe plemkinje hočejo za žene, kmalu bodo zahtevali še plemstvo. . . Vsi ti osli hočejo narediti srečo pod mojim varšivom. Je pa dobro, da pridejo posestva v republikanske roke. Markizina hči pa orožnik — hahaha!»

Leblanch je dobil dovoljenje, da sme Sofijo peljati k poroki, za mater je obljubil Carrier, da poskrbi definitivno. Mati se je poslovila veselo od Sofije, saj je hotel Leblanch takoj po poroki po obljubljenem dovoljenju. Da je Sofija bolj žalostna kot da bi šla v smrt, tega ni niti videla mati v svojem veselju.

Sofija je položila prisego v roke občinskega prostojnika in silila k Carrieru.

«Tako je prav!» je vzkliknil Carrier, ko sta stala novoporočenca pred njim. Čestitam, meščanka Leblanch, dobila si vrlega republikanca. Za mater pa nisem še dobil obvestila. Poglejvitno je, Leblanch, da imaš lepo ženo.»

«K materi!» je silila zardela in prestrašena Sofija. Prišel jo je dvom. Se je žrtvovala zaman? Ni se ozirala po mestu, po solncu, ni čutila, da vdihuje svež zrak, nazaj v zaduhlo ječo je želela. Cel dan ni bilo obvestila od Carriera. «Pride jutri,» je tolažil Leblanch in pustil je Sofijo pri materi, svoj prosti svatbeni dan je preživel sam na svojem starovanju; saj je vedel, da mu bo Sofija hvaležna za to.

Tisti večer je imel Carrier gostijo. Njegovi svobodno ljubeči povabljeni so mu očitali, da se je polenil, da nima več energije, da ne seče več glav.

«Ti puščas aristokrate na svobodo.»

«Jaz? — No, le čakajte, povem vam šalo: V skladišču je neka markiza dovolila, da se poroči njena hči z orožnikom, samo zato, da si reši življenje. Zakaj bi moral čakati zet na dedščino? Takim starim mrham se prisui duša. Še nocoj naj gre v poplavljavko.»

Tisti dan je bil neskončno dolg za markizo, ki je gledala vedno na vrata, pride ali ne pride že z zetom ali sel? Sofija je gledala boječo mater. Če ni mati rešena, kaj ostane Sofiji? Leblanch je gotovo pošten mož, toda živeti z njim? Nemogoče! Prstana, ki jo je vezal na zaročnika, ni več, ali glasno ji kliče vsak večer: «Pridi, Sofija!»

V pogovorih in pričakovanju je prišel večer. «Slišiš, kako šumi voda?» je vpra-

šala mati Sofijo in se je zavijala v svoje ogrinjalo. Tiho je odgovorila Sofija: «Slišim.»

Proti polnoči so prihajali znani težki koraki; markizi so se naježili lasje, zakrila si je glavo. Vrata so se odprla, uradnik z listo imen je vstopil, spremljan od dveh baklarjev. Posvetili so mu in prvo ime je šlo strašno po skladišču:

«Meščanka Dinant!»

Markiza je zavpiila: «Pomota! — Jaz sem prost, čakam samo formalnosti. Kje je moj zet? Leblanch je moj zet.»

«Ni pomota. Carrier mi je izrecno naročil.»

Klical je druga imena. Markiza je omedlela. Sofija je pokleknila k nji in jo poljubila. Potem je odvila naglo od matere črno ogrinjalko, pokrila je mater z odejo in se zavila sama v materino ogrinjalko. Nikdo ni opazil tega, bilo je splošno poslavljanje, kajti na vratih je klical orožnik: «Urno, urno!»

Molče je stopila Sofija v vrsto drugih. Orožnik jim je dal vezati roke. «Danes gre bolj priprosto, vsak zase,» se je šalil. Vrv se je zadržala v nežno zapestje. Sofija je molčala. Stopili so v čoln. Vzkliki molitve, strahu. Nad njimi svetlo zvezdnato nebo, pod njimi šumeča voda in tam mesto, to ubogo mesto Nantes, ki bo naznanjalo vse čase grozote Carrierove, in tam skladišče, kjer leži v omedlevici mati. Jutri bo svobodna, jutri bo srečna, vrnila se bo morda domov, v svoj grad, veselila se bo še dolgo življenja.

«Recite, prosim, Leblanchu, da naj skrbi zanjo.»

Te besede je rekel tresoč glas orožniku.

«Brez skrbi, meščanka, mi republikanci imamo svoje žene v časti.»

Brez krika in vika. Oči je obrnila še enkrat proti skladišču, na nebo: «Sprejmi, Gospod, moje žrtev!»

Vratice so se odprla, zaprla, voda je zagrglala, lepo Sofije Dinant ni bilo več.

Zjutraj je hitel Leblanch v skladišče. Bal se je vprašan in vendar je želel že videti svojo ženo. Kako se bo izteklo z materjo, ni vedel — bal se je hudega.

Stoji v prostor, kjer je odsevala še včeraj Sofijina milina. Blazen krik mu je vršel nasproti: «Sofija! Moja Sofija! Voda je tako mrzla, ne hodi, Sofija! Reši me, Leblanch! Leblanch!»

Orožnik ni bil občutil nikdar v življenju take bolečine. Bil je mož. Rekel si je: Umrla je za mater, torej moram jaz živeti za mater. Ko je Carrier vstal, je stal pred njim Leblanch, resen in strog. Povedal je, kako je šla blaga deklica namesto svoje matere v smrt, da je mati blazna in da zahteva on, da osvobodi zdaj mater in da mu gre na roke, da dobi mati svoje premoženje nazaj.

Carrier se je stresel, toda hip nato se je rogal: «Torej tvoja mala ti je postala nezvesta; škoda, škoda, ni imela dobrega okusa, da je šla raje v naročje vode, nego v tvoje. Mater hočeš? Namesto mlade staro, vzemi jo, meščan, to je plačilo, katerega si si zaslužil. Pojdem ti na roko seveda.»

Leblanch je izstopil iz službe in živel je edino za blazno markizo. Trudil se je,

da je dobila svoje posestvo nazaj, stregel ji je z ljubeznijo sina. Polagoma je postajala njena blaznost mirnejša in s časom je prišla popolnoma k pameti.

Tedaj jo je zapustil Leblanch, da bi je ne spominjal s svojo navzočnostjo groznega bivanja v skladišču in Sofijine žrtve.

Poiskal si je službe. Nobenega daru ni hotel sprejeti od Sofijine matere. Ni bil dolgo v službi, ko ga je obvestilo notarsko pismo, da je umrla markiza Dinant in mu je zapustila vse svoje premoženje.

Življenje novega posestnika je izpolnilo delovanje za potrebne, bolne in revne. Kadar se mu je zahvaljeval obdarjeni in preskrbljeni, je dejal Leblanch: «Zahvalite se Sofiji Dinant.»

Za naše gospodinje.

Nekaj o influenci. Ko nastopi jeseni ali pozimi pusto deževno vreme, posebno kadar vlada pozimi namesto zdravega suhega mraza mokrotni jug, tedaj slišiš prav pogostoma mračno poudarjano besedo: «influenca».

Prehlad se loti tega pri glavi, onega pri nogah. Ta kašlja in kiha, drugega kuha vročina, tretjega zbada, četrtega kolje po črevih, petega bole lasje, a vsak teh ti pojasni svojo bolezen z besedo: «influenca».

Nahod, katar, prehlad, trganje, pljučnica, hripavica, maček, madron, udnica, vnetje ušes in las — vse influenza — nič ni več razločka, ni več imen v boleznih — vsega začetek in konec je samo influenza; in po pravici se je razjezil že marsikateri zdravnik, ko mu je povedal bolnik namesto, da bi popisal znake svoje boleznih, mnogo slišane in navadne besede: «Imam influenco», «sem imel influenco».

Kaj je vendar prav za prav influenza? Odkod je prišla k nam, ko vendar niso vedeli naši starši za njo in je ni poznal starejši rod med nami do leta 1889?

Poglejmo v stare kronike, kjer so zabeleženi davni pomori, premislimo naša imena boleznih — in spoznali bomo, da ni influenza nova bolezen, ampak samo nov, zelo primeren naziv boleznih, ki nastane vsled vpliva vremena. Influenca je menjavala v teku let svoje ime, a ni izpremenila popolnoma svojih zlih lastnosti, kakor menjava volk pač dlako, a ne volčje nravi.

Prvi postanek te boleznih se izgublja v nedoglednem času, morda je bila in hodila okrog, preden so še zapisovali modri možje veselo in žalostne pomeljive dogodke njihovega časa — prvo poročilo je najbrž ono iz leta 584 do 591, ko poroča letopisec, da je vladalo v tem času deževno vreme in je sledilo deževnim letom popolnoma suho leto. Sadež zemlje se je pogubil, bilo pa je dosti in močnega vina.

Jeseni tega suhega leta se je pojavila po Evropi huda bolezen. Ljudi je napadel grozen glavobol, zehanje in kihanje, kadar je prišla bolezen v stadij kihanja, tedaj so umirali ljudje naglo.

ma. Cepala je tudi živina. Takrat je neki prišlo v navado reči pri kihanju: »Bog pomagaj!« — Morda je nastala tudi takrat navada prekrižati si pri zehanju usta.

Tedanj papež je zapovedal prošnjo procesijo, da bi odvrnil Bog te bolezni, a že med procesijo, katero je vodil papež, je umrlo okoli osemdeset oseb takoj, ko so začele kihati.

Gotovo so poznali to strašno bolezen tudi Slovenci. Zdi se, da se je ohranil v narodu skozi stoletja spomin na njo — to nam odkriva beseda, ki je še v navadi na Pivki, v tej nekdanji zakladnici starih besedi. Na Pivki rečejo namreč nahodu »pošast« — in nahodnemu »pošastni«. Ker postane tudi dandanes človek, ki ima hud nahod, zabuhel in neznan, je verjetno, da se je izpremenil tedaj tako, da je bil podoban vse kaj drugemu, nego sam sebi in je bilo tedaj na Slovenskem ime tej bolezni »pošast«. Kaj pa je naposled influenza družega kot hud nahod ali kihavica? Močnega kihanja se boje še dandanes na Notranjskem in pravijo, da se umrje lahko od njega. Influenca se dobi ali nalezje, tudi o nahodu veruje ljudstvo, da se nahodi ali nabrede, to je stopi se na tak les v vodo.

Učeni raziskovalci te bolezni trdijo, da je prihajala iz Kitajskega preko Pruske in Ogrskega k nam, stari ljudje vedo še o ruski in ogrski bolezni, ki se je končala pogostoma s smrtjo. Može, ki so sledili potovanjem influence, trdijo, da so bili njeni navadni znaničci potresi, prehuda vročina ali prehud mráz — torej da je bil vzrok bolezni nemir in izprememba v notranjosti zemlje.

Res je sledila močna influenza hudi zimi leta 827, in vročemu suhemu poletju leta 1173.

Zelo vroče je bilo leto 1326, sledila mu je influenza, ki je obiskala po Italiji vsako hišo.

Leta 1356. je bil na Nemškem močan potres, za potresom je obolela drobnica na hudem nahodu, po drobnici debela živina in po živini tudi ljudje. Leta 1387. je obolel na Nemškem vsak deseti človek na hudem nahodu in kašlju. Tedaj so imenovali na Švabskem influenco »burcel« ali »plosse Kehlen«. V obeh teh slučajih je bilo poprejšnje leto zelo vroče in suho, vina dosti in močnega.

Suho in nerodovitno je bilo tudi leto 1405. Na Francoskem je vladal tako močno in nalezljiv nahod, da so morali zapreti v Parizu sodne dvorane, ker je ležalo vse uradništvo. Leta 1410. je ležalo v Parizu in v njegovi okolici začetkom sušca okrog sto tisoč ljudi. Ni bilo niti maš po cerkvah, ker so oboleli vsi duhovniki. Takrat so imenovali bolezen »Aac« ali »horion« in so menili, da je bolezen božja kazen zato, ker so prepevali tačas v Parizu zelo opolzlo prigodnico. Bolnika so dražili z vprašanjem: »Si jo pel tudi ti?« — Leto poprej pa je bilo na Španskem in na Francoskem več potresov, tudi ptiči so bili neki zelo preplašeni.

Poleti leta 1413. je vladala v Parizu taka hripavost, da so morali zopet zapreti sodne dvorane. Tisto leto je dobila bolezen ime »ladendo«.

Poletje leta 1426. je bilo zelo vroče, naslednja zima pa nenavadno mila, poleti nato je bilo po Aragoniji več potresov. Tedaj se je pojavila na Francoskem bolezen, ki se je začela z neznošnim glavobolom. Imenovali so jo »coquelushe«.

Letopisci navajajo še leta 1580, 1677, 1655, 1674, 1709, 1710, v katerih je sledilo suhemu poletju bruhanje vezuva in influenza.

Leta 1729. so padali meteori raz nebo in so se razdražili vulkani. Nato je stala influenza na Ruskem in je prepotovala Anglijo, Nemčijo, Italijo, Francijo in Španijo. Na tem potovanju je divjala bolj kakor kuga, v Londonu je umorila v tednu dni 908 oseb, na Dunaju je obolelo vse, po Nemškem so ležali v vsaki hiši. Tačas pa je prišla preko Ogrske še nekaka influenza na domače živali. Morila je ljudi takrat najbolj na Angleškem.

Tri leta pozneje se je vrnila bolezen po istem potu in je potovala preko severne Amerike do Meksike in Peruvanskega. Spremljali so jo potresi.

Zopet je prepotovala bolezen l. 1742. Evropo in je bila najhujša na Angleškem, kjer je umrlo v tednu dni tisoč ljudi in je poginilo polno konj. Tedaj so jeli klicati bolezen »hripo« ali »gripo«, kakor se imenuje še danes, ker se je začela s hripanjem. Krstili so jo gotovo na Pruskem.

Huda influenza je vstala leta 1762. na Ogrskem, je prišla na Dunaj in se je razširila od tod po Nemškem, Angleškem in Francoskem.

Leta 1775. je romala ta sitnica zopet po celi Evropi, na Angleškem je pobrala mnogo živine. Oba ta leta so se neki umikali tiči iz okuženih krajev.

Leta 1781. je potovala zopet huda influenza iz Kitajske preko Ruskega na Nemško. Takrat so jo krstili za rusko ali kitajsko bolezen. Najbrž je to tista, ki je bila starim ljudem še znana pod imenom ruska ali ogrska bolezen. Saj ohripavi človek tudi v ogrski bolezni, jezik se mu pokrije s suho debelo skorjo, počrni, po životu se izpuste pisane flare.

Leta 1726. pripoveduje zdravnik na Nemškem, da se je mučil že 40 let zaman, da bi dobil uspešno sredstvo zoper ogrsko bolezen, ki je končala s smrtjo, če je pritisnil notranji prisad in božjast.

Zadnje leto 18. stoletja je prineslo zopet hudo influenco. Potem se je nekoliko let potuhnila in se je oglasila leta 1852., nekoliko časa pred kolerom.

Leta 1889. smo se seznanili zopet s staro znanko, ki je dobila ime »influenca«, česar niso razumeli priprosti ljudje in so izrekli flanelca. Tedaj ni bil po Slovenskem in tudi drugod redek slučaj, da je ležalo v hiši kar vse. Vreme je bilo mokrotno in neprijetno toplo, vsakdo je občutil bolezen več ali manj — tudi umrlo je precej ljudi.

Zdaj se je najbrž ustavila influenza definitivno pri nas ali kaj — kajti kakor hitro potegne pozimi vlažni jug, se čuje zopet o tem neprijetnem gostu, ki je nevaren tudi življenju.

Druge nalezljive bolezni, kakor koze in kolera, so nam postale vsled energičnih korakov zdravstvenih oblasti v mirnih časih že skoraj neznane. Za influenco pa nimamo nikakšnega varstva, dasi je huda influenza pogostoma vzrok smrti. Nevarna je, ker se ji pritakne rada pljučnica; nevarna je, ker ji sledi rada jetička ali dolgo bolehanje, če se ni izležal in prepotil bolnik do dobrega. Velika nevarnost tiči v tem, da ne razloči neučen človek pljučnice od influence in ne pokliče zdravnika k bolniku. »Saj ni nič hudega, le malo influence«. A to malo »influence« je spravilo že marsikoga v grob, ki bi živel še danes, da je dobil o pravem času pomoč.

Prvo znamenje influence je, da se čuti človek po čezmalo telesu kakor razbit. Močan in drugače zdrav človek se je reši še, ako pojé par pesti surovega ali kuhanega kislega zelja, ki je zabeleženo z mrzlim oljem. Malo popra, kumina in česna je treba v zelje, potem ga prezveči dobro, da se prekvasi s slino, izpij skodelico črne kave s kumino in naredi sprehod, če ni prehud veter. Tako se izhodi influenza. Zvečer se umij v topli sobi nagloma z mrzlo vodo in kisom in izpij bezgov ali kak drug čaj, ki žene na pot.

Ako se pa naznanije influenza že s hudim glavobolom, mrázom in vročino, tedaj je treba nemudoma v posteljo. Če pritisne tudi bodec v pasu ali v pljučih, ali če se vzdiguje želodec, je treba poklicati zdravnika. Glavo obveži, če je vroča z limoninimi ali krompirjevimi rezinami; če je mrzla, prevrjaneža na kisu, namoči v gorkem ovitek in obveži glavo. Za pijačo dajaj večkrat po malem dobre črne kave s kumino. Ako mrazí bolnika, mu dene dobro gorke limonada z bezgovim odcedkom; če kuha bolnika vročina, mu dene dobro ohlajena limonada. Dobre dene lipov čaj z medom in limono. Na noge natakní volnene nogavice. Na bodec dení obkladek kravjega kislega sira, ali kislega zelja ali pšenične moke in hrena. Poglavitno je pri influenci, da se izpotí bolnik večkrat in dobro. Spoteno perilo vzemi rahlo raz bolnika in ga daj takoj v vodo.

Pri influenci se navadno ne ljubi bolniku nobena jed, torej ga ni treba siliti z njo. Najložje prenaša ruski čaj ali črno kavo, to sme tudi uživati, samo Bog varuj, da bi stavil v čaj kak brinjevec ali sploh kaj od žganja. Zelo dobro dene med. Zdravnik zapiše praške, ki pospešijo potenje in ustavijo glavobl. Aspirinov in antipirinov praški se dobe sicer v lekarni, ali zdravnik razsodi najbolje, kako močni smejo biti praški in koliko se sme vzeti, več kakor tri praške dan ne jemlji nikdar brez zdravnikovega naročila. — Za influenco ostane kašelj. Za tega kuhaj fige in rožiče

kandisom in jemlji večkrat požirek te pijače. Žlica medu ali bezgove mezge pospeši zdravljenje.

Influenca je nalezljiva. Bolnik naj bo, če mogoče, sam v sobi, sobo preka-di večkrat z rožmarinom in brinjem in odpiraj večkrat okna. Obiski so nepotrební.

Influence se ubraniš: Izpiraj si redno nos in usta z mlačno vodo in arniko. Ko greš vun, zveči brinjeve jagode. Ne hodi na teš v meglo in mraz. Skrbi posebno za gorke in suhe noge. Ne postajaj premočen pri delu ali na cesti, ko prideš domov, sleci in sezuj, kar je mokrega. Ogriblji se alkohola in gostilniških zakajenih prostorov.

Dva važna nauka.

Šest mesecev traja vojska in že sta napovedali bankerot dve svetovni moči, ki sta v času miru skoraj obvladali svet in najgloblje posegali v socialno življenje narodov.

Poglejmo te dve moči danes, ko ležita od vojske strti in pričakujeta, da se v miru prenovita in preživita v drugačni smeri, na drugi poti, kot ste jo hodili dosedaj.

Socialna demokracija se je stresla v svojih temeljih takoj, ko je šel prvi vojni glas po Evropi. Socialna demokracija je po svoji naravi mednarodna. V vseh njenih spisih, v vseh njenih knjigah, v vseh govorih njenih mož se je napovedoval leta in leta boj vojski. Vojska služi samo kapitalistom, ona vzdržuje meščane; nobenega smisla nima, da bi se revni del, sloji, ki naj se v socializmu po vsem svetu združijo, pobijali na bojnih poljih. Vojska skrbi samo za dobro kupčijo onih, ki kaj imajo. Tako in podobno smo morali poslušati in čitati dan na dan. Naloga delavskih slojev je, da takoj, ko bi izbruhnila svetovna vojska, prično z velikim štrajkom. Če ne bodo vozile železnice, če ne bodo delale tovarne, ki izdelujejo orožje, če ne bo nikogar, ki bi izvaževal in prevažal živež, potem bo vojska nemožna in proletarci, ki si bodo podali v ta namen po vsem svetu roke, bodo imeli nevenljivo zaslugo, da so pokopali svetovno vojsko in upostavili večni mir. Tako se je govorilo in pisalo in milijoni so verjeli, da bo tako.

Pa kaj se je pokazalo?

Takoj začetkom vojske so voditelji nemških, francoskih, belgijskih, avstrijskih in švicarskih socialistov slovesno izjavili, da bodo navzlic svojim nazorom pošteno in zvesto sodelovali v vojski za domovino in da se glede domoljuba ne bodo pustili od nikogar zapostaviti. Edin Jaurès, znamenit parlamentarni govornik in pisatelj v Parizu, je pa ostal zvest svojim socialističnim nazorom in v govoru in pisavi nastopal proti vojski. Dne 4. avgusta t. l. je padel, zadet od kroglje morilčeve kot »izdajalbe domovine«.

Van der Velde, voditelj socialistnih demokratov v Belgiji, je vstopil na kraljevo željo celo v ministertvo, da je s tem dokazal enotno delovanje belgijske socialne demokracije z ostalim belgijskim ljudstvom za domovino.

Te stvari so zelo važne, ker dokazujejo, da v dneh splošne nevarnosti za občo korist premaga hladen razum čutila in fraze. V vojski ni poslušalcev za še tako lepe besede o miru, kapitalizmu, proletariatu itd., ki v solučnih dneh miru marsikoga prestepe. Boljši čuti človeškega srca se vzbude in preženo razne predsodke.

Kaj nam še to dokazuje?

To nam tudi jasno dokazuje na podlagi dejstev, da je bil socialnodemokratski nauk papirnata zgradba, ki je ob prvem viharju preizkušnje padla v nič. Podlaga temu nauku je bil surovi materializem, končni cilj revolucija. Brezboštvo, sovraštvo proti Cerkvi je prepletalo ta nauk.

V vojski padli in boreči se vojaki socialisti, ki jim bo dano, da bodo prejeli v težkih urah tolažila svete vere, bodo po vsej pravici lahko odvrčali od sebe očitke nedoslednosti, češ, da sta v težavah vera in duhovnik dobra. Saj je pisano v naukih socialne demokracije, da je vera zasebna stvar vsakogar. Ta »zasebna stvar« bo sedaj marsikomu vse in spoznal bo, da je to višja, pomembnejša stvar, kot so bili vsi socialistični nauki, katerih enega najvažnejših — boj vojski — so njih voditelji pri prvem viharju zatajili.

To in pa težke ure bojujočih bodo razbile močne čete rdeče mednarodnosti.

V Nemčiji se je po končani nemško-francoski vojski mogočno dvignila industrija in dvignil se je kapitalizem. To je bil glavni vzrok, da se je proti armadi tovarn in milijonarjev organizirala in pomnožila armada delavstva in se združila v socialni demokraciji. Opravičeni boji za pravice v delavnem razmerju, za boljše zasluzke, za delovne pogodbe itd. so bili to od strani socialne demokracije. Toda teh popolnoma kršč. zahtev se je polotila množica ponesrečenih filozofov, židov, pretekov, fanatikov brezboštva, ki so vsi godli zapeljivo muziko o boljši bodočnosti, o zlati bodočnosti. Ampak bodočnosti brez Boga.

Napravimo si tu na zemlji lepo, ugodno življenje. Saj ni posmrtnosti, saj ni vstajanja!

Tako zmotno so učili!

Sedaj pa pro tisoči, ki so verovali tem naukom, na razvalinah teh slepilnih naukov smrti v oči.

Vojska je zmajala temelje, stavba se je podrla in upati je, da bo mnoge opravičene zahteve socialnodemokratskih naukov, n. pr. razredne zahteve, pravne zahteve delavstva itd. privedel do veljave in trajne obveljave krščanskega socializma, ki je pokazal svojo doslednost tudi v teh težkih časih, ki so prišli nad ljudstva.

To je en nauk sedanje vojske.

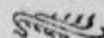
Drugi važni nauk, ki nam ga je prinesla sedanja vojska, pa nas uči, da se sedanje kapitalistično in kreditno gospodarstvo ne more držati. Tudi ono je zgrajeno na mednarodnosti. Komaj je bila vojska vžgana, so že banke potegnile k sebi kovani denar. Države izdajajo papirnat denar, do katerega pa ljudstva ne kažejo posebnega veselja. Ljudje skušajo kovani denar obdržati, dolgove iztirjati, plačilne obveznosti zavlačevati. Dosedaj vpeljano gospodarstvo, ki je bilo večinoma zgrajeno na kreditu, se po vojski ne bo moglo obdržati. Ljudje se bodo navadili in se bodo morali navaditi delat in gospodarit brez kredita.

Vojska je zmajala temelje mnogim navideznim bogastvom. Le pogledjmo samo Francijo, ki je veljala za bankirja Evrope. Nad 20 milijard ima izposojene samo drugim državam. Sedaj pa mora sama iskati kredita v Ameriki in v Angliji. Pomorski promet je ustavljen, kredita ni dobiti nikjer. Posledica: industrija stoji. Sto in sto tovarn, ki so mogle delati samo s kreditom, sedaj stoji. Drugih mnogo sto, ki so dobivale surovine iz tujih dežel, iz drugih delov sveta po morju, tudi stoji. Vojska je vzela vsakdanjo hrano tem tovarnam; kredit in dovoz materiala. Globoke rane je vsekala vojska tem gospodarskim podjetjem. Globoke rane seka s tem mnogina državam. Pogledjmo samo Anglijo. Ona malo primeroma krvavi na človeških žrtvah, gospodarske rane pa jo znajo uničiti prej kot vojska. Njen izvoz in uvoz pada za milijone vsak mesec.

Nedavno umrlí profesor Ruhland je neumorno pisal in opozarjal na to, da bo ob svetovni vojski sedanje kapitalistično in industrijsko gospodarstvo pognalo v bedo cele dežele in ljudstva. Nujno je svetloval, da se je treba povrniti k temeljem zdrave agrarne politike in k povečanju domačih žitnih setev. Za vse to je bil zasmehovan o raznih narodnogospodarskih profesorjev in časopisov borze in bank.

Da, povratek k grudi, povzdigi zdrave kmetijske politike in zlasti povzdigi žitnih pridelkov — to bo cilj bodočnosti.

Če bo sedanja vojska še dolgo trajala, bomo še bolj razumeli, zakaj molimo v litanijah »kuge, lakote in vojske, reši nas Gospod«. Razumevati začnemo mogočno sliko treh jezdecov v skrivnostnem razodenju (6. poglavje): Ognjen rdeč konj gre po zemlji. Onemu, ki sedi na njem, je bilo dano, vzei zemlji mir in storiti, da se ljudje drugega more. Dan mu je velik meč. — Glej, črnega konja in on, ki sedi na njem, ima teltnico v rokah (draginja in lakota!). — Glej, beli konj, tisti, ki sedi na njem, se imenuje smrt in kraljestvo smrti mu sledi, dana mu je oblast moriti z mečem, lakoto in kugo.

Vprašanja in odgovori.

A. S. v. T. Oni črnovojniki, ki so odslužili že svoja vojaška leta, ali bili že na vseh treh naborih, pa so bili zdaj poklicani v službo, ne potrebujejo za ženitev nikakšnega dovoljenja. Po § 40. vojnega zakona utemeljena prepoved ženitve za naboru podvržene črnovojnike, to je mladeniče od 18. do 24. leta pa ostane v veljavi tudi, če so taki črnovojniki poklicani v aktivno službo. Taki mladeniči potrebujejo posebnega dovoljenja od vojaške oblasti.

A. Z. R. Vaše mnenje je popolnoma napačno. Ne vsakega črnovojnika svojci so popolnoma opravičeni do podpore, temveč samo oni, ki izkažejo, oziroma pri katerih se po oblastih dožene, da so svojci res podpore potrebni, to je, če so bili navezani na zaslužek vpoklicanega rezervista.

V. B. T. Govorice, o katerih nam poročate, so popolnoma neutemeljene in jih širijo pri Vas in drugod brezvestni ljudje. Saj smo to reč že parkrat pojasnili v našem listu.

M. S. V. K. Ulica, za katero vprašate, se nahaja v Ljubljani in se glasi tako, kakor ste Vi napisali.

J. Ž. Črni potok. Do zdaj se še ni vršila nobena prodaja. Kadar se bo, bo gotovo razglašeno po časopisih in bo mo tudi mi v našem listu naznanili.

O. R. M. Vi nam pišete: »Jaz si vedno želim, da bi mogel pomagati vojakom v sedanjih časih, ko se vojskujejo za domovino. Star sem 14 let, tudi mišlim, da sem že zadostj močan, da bi mogel prenašati vse težave in napore. Neizrečeno rad bi šel k vojakom s kakimkoli opravkom. Če treba, bi tudi umrl za domovino in cesarja. Popolnoma brezplačno bi opravljal vsa dela. Tudi starši so privolili. Prosim, blagovolite mi pojasniti v Vašem cenjenem listu, če bi bilo to mogoče in kam naj se obrnem, da to dosežem?«

Odgovor. Vaše želje so gotovo plemenite, toda pomislite, da v sedanjem času ne potrebuje domovina samo junakov na bojnem polju, temveč tudi doma. Mladi ste še, ostanite plemeniti in skrbite, da postanete dober in značajan mladenič, pa boste junak doma, ker domovina potrebuje takih fantov. S pridnim delom in učenjem napravljajte staršem veselje, dokler ne pride Vaš čas, da Vas bo cesar sam poklical. To je naš nasvet. Pozdravljeni!

Tedenska pratika.

19. februarja.

1. **Sv. Julijan**, spokornik. — 2. **Sv. Konrad**, puščavnik (staronemško ime = pogumen svetovalec, kratica »Kurt« je nad 40 let na otoku Siciliji stregel bolnikom in revežem. Umrl l. 1351. — 3. **Sv. Gabla**. — 4. **Sv. Odran**.
Solnce v. 7. u. 04 m. — z. 5 u. 25 m.
Luna v. 8 u. 38 m. — z. 11 u. 39 m.

20. februarja.

1. **Sv. Eleverij**, škof in muč. — 2. **Sv. Evherij**, škof. — 3. **Sv. Nicefor**, meščan v sirske

Antijohij. Nekoč se je sprl s svojim prijateljem, duhovnikom Sapricijem, in zaman je skušal, da se z njim spravi. Sapricij mu ni hotel odpustiti, niti takrat ne, ko so ga kot duhovnika peljali k morilnemu odru. Meščan ga je milo prosil, naj mu vsaj pred svojo smrtjo priznase, a nič ni pomagalo. Zovoljo te svoje trdovratnosti in nespravljivosti pa Sapricij ni imel milosti stanovitosti in pred smrtjo je odpadel od vere. A na njegovo mesto je zdaj stopil Nicefor, pogumno zagovarjal kristjansko vero in je bil kmalu na to l. 255. obglavljen. — 4. **Sv. Leon Čudečelnik**, škof.

Solnce v. 7 u. 02 m. — z. 5 u. 27 m.
Luna v. 8 u. 58 m.

21. februarja.

1. **Sv. Maksimilijan**, škof. — 2. **Sv. Hilarij**, cerkv. učenik. — 3. **Sv. Zaharija**, patrijarh ali očak v Jeruzalemu. — 4. **Sv. Tironijon**. — 5. **Sveta Eleonora** (grško ime = milosrdna), kraljica, soproga Henrika III. je bila predobrega srca, tako da so jo podložni imenovali »angel angleške deželice«. — 6. **Sv. Irena**.

Solnce v. 7 u. — m. — z. 5 u. 28 m.
Luna v. 9 u. 22 m. — z. — u. 49 m.

22. februarja.

1. **Stol sv. Petra v Antijohiji**. — 2. **Sv. Papij**, učenec sv. Janeza Evangeliste. — 3. **Sv. Ariston** en izmed 72 učencev Gospodovih. — 4. **Sv. Lazarj**, carigradski menih, rodom s Kavkaza, ki je bil kot slikar svetih slik in podob v punku kipeboreev v IX. stol. dvakrat hudo mučen in sicer na povelje cesarja Teofila. Po cesarjevi smrti mu je cesarica Teodora dala zadoščenje, ker mu je zaupala slikarstvo in enem delu cesarske palače in dvakrat je umetnika poslala celo papežu v Rim. Umrl je l. 860. — 5. **Sv. Pashazij**.

Solnce v. 6. u. 59 m. — z. 5. u. 30 m.
Luna v. 9 u. 53 m. — z. 1 u. 56 m.

23. februarja.

1. **Sv. Peter Damijan**, škof in cerkv. učenik, je bil rojen v Raveni iz revnih staršev in mati ga je kot otroka odvrгла. Slučajno je našla otroka sosedinja ter ga vrnila staršem posvarišči jih. Ko je izgubil starše, je služil pri bratu za pastirja, a pozneje se ga je vsmilil drugi njegov brat, ki se je imenoval »Damijan« in ta ga je poslal v šole. Iz hvaležnosti se je potem pisal »Peter Damijana«. Ko se je izšolal, posvetil se je puščavniškemu življenju in ostro govoril zoper slabe razvade v cerkvi, da, upal si je grajati tudi najvišje cerkvene dostojanstvenike. Papež Stefan X. ga je imenoval l. 1053. škofom v Ostiji, ki je vselej prvi med kardinali. Svoje življenje je posvetil za izboljšanje cerkve. Umrl l. 1072. — 2. **Sv. Soren**, mučen v Srjemu. — 3. **Sveta Romana**, dev. — 4. **Sveta Milburga**.

Solnce v. 6 u. 57 m. — z. 5 u. 31 m.
Luna v. 10. u. 34 m. — z. 2. u. 59 m.

24. februarja.

1. **Sv. Matija**, apostol (iz hebr. = božji dar, Bogdar), je bil izprva med 72 učenci Gospodovimi, ki so ga apostoli pred prihodom sv. Duha s srečkanjem izvolili v svoj zbor mesto Judeža. Sv. vero je oznanjal v Egiptu, v Nabliji in Abisiniji, kjer je baje tudi umrl. Po drugem izročilu se je vrnil v svojo domovino, kjer je bil od svojih rojakov najpoprej kamnan, potem pa obglavljen l. 61. po Kr. — 2. **Sv. Montan**, umučen v Afriki. — 3. **Sv. Feliks III.**, papež. — 4. **Sv. Modest**, nadškof v Treviru. — 5. **Sv. Edilbert**, angleški kralj.

Solnce v. 6 u. 55 m. — z. 5 u. 33 m.
Luna v. 11 u. 27 m. — z. 3 u. 56 m.

25. februarja.

1. **Sveta Valburga**, opatinja, sestra sv. misijonarjev Vilbalda in Vunibalda. — 2. **Sv. Viktorin V.**, mučen v Egiptu. — 3. **Sv. Tarazij**, carigradski patrijarh ali očak. — 4. **Sv. Cezarij**, zdravnik.

Solnce v. 6 u. 53 m. — z. 5 u. 35 m.
Luna v. 12 u. 30 m. — z. 4 u. 42 m.

Najnovejše vesti.

Dne 16. februarja se poroča: Nemške čete v Poljski uspešno prodirajo in pode Ruse na vsej fronti nazaj.

Med Turčijo in Grško je nastal tako oster spor, da je grški poslanik odpotoval iz Carigrada. Spor je nastal vsled prepira med grškim mornariškim atašejem v Carigradu in nekim turškim častnikom.

Bivši škof v Celovcu dr. Kahn, ki je bil že več let bolan in v pokoju, je dne 15. t. m. umrl.

V temno bodočnost

zreti nam ni dano. To je pa gotovo, da prihodnost ljudi, ki trpe na nervoznosti, pomanjkanju spanja in razdražljivosti, ne bode vesela, če ne bodoje pravočasno mislili na ojačenje svojih živcev in na pomirjenje svoje krvi, ki tako hitro vzvalovi. — Fellerjev ohlajajoči, osvetojuči fluid iz rastlinskih esenc z znanko »Elzafluid« pomirjuje, prinaša zdrav spanec, ojači živce, mišice in kite, olajša bolečine pri nervoznosti, nevrogiji na obrazu in živčnih bolečinah. — Pomirjujoče vpliva, ako sili kri v glavo, ako srce hudo tolče in kri prehitro kroži; cenjeni bralci naj ga tedaj naročajo v lastno korist, 12 steklenic stane 6 kron poštne prosto pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatska). —reo—

Dobre knjige.

CERKVENIM PEVSKIM ZBOROM

priporoča Katoliška Bukvarna v Ljubljani:

P. Angélik Hrvát, Poštini in velikonočni napevi za mešan zbor. Part. 2 K, glasovi po 50 h.

P. Hugolin Sattner, Postne pesmi za mešan zbor in orgle. Part. 1 K 50 h, glasovi po 40 h.

Laharnar, Velikonočne pesmi za mešan zbor. Part. 1 K 30 h.

Grum, Alleluja, 10 velikonočnih za mešan zbor. Part. 1 K 20 h.

Faist, op. 22. Deset cerkvenih pesmi za mešan zbor (velikonočne, binkošne, Marijine). Part. 1 K 50 h, glasovi po 25 h.

Družbenik Marijin. Izdalo škofijsko vodstvo Marijinih družb. Ta molitvenik je oficijalen za rabo v Marijinih družbah. Ker mu je namen enotnost in stalnost, nima novi natis bistvenih sprememb. Da je tak oficijalen molitvenik v Marijinih družbah potreben, priča, da je bil prvi natis v par mesecih razprodan in da so Marijine družbe nov natis željno pričakovale. Nov natis se tudi po svoji zunanji opremi ujema s prvo izdajo in ima, četudi je nekoliko spopolnjen, ravno tako priročno obliko, primerno za v roke in žep. Knjižica je razdeljena v tri glavne dele: Pravilnik, obrednik in molitvenik. Molitvenik je zelo obširen in popoln in prirejen za vse stanovalce, za vse prilike in potrebe. Knjižica bo ustrezala vsem stanovom: mladeničem, dekletom, možem in ženam; to je zaradi potrebne enotnosti. V mali obliki podaja molitvenik veliko vsebino, zato mu je tudi cena zelo nizka; velja v platno z rdečo obrezo 1 K 50 h, z zlato obrezo in nekaj lep-

šo opremo 2 K 30 h, v žagin 2 K 80 h. Na 20 naročenih izvodov da Katoliška Bukvarna en prosti izvod.

Gefzemaun in Gulgata. Premišljevanja brkčega trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Poslovenil Fr. ks. Stertaj. Katoliška katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena knjigi v platni z pločo obvez 2 K 60 v.; žagin, zlata obvez 3 K 60 v. Ta krásni molitvenik s premišljevanji o trpljenju Gospodovem se je zelo priljubil slovenskemu ljudstvu radi krásnih premišljevanj, katere obsega in ki obvladajo človeško dušo z največjo silo. Ravno premišljevanje je potrebno in velike koristi za vsakega kristjana, in kdor bo pridno prebiral presretnoča premišljevanja o Gospodovem trpljenju, katere obsega a molitvenik, bo doležen velike duhovne milosti. Posebno ob resnih dnevih svetega postnega časa in osobito ob uri preizkušnje, ko občutimo med seboj britkosti in resnobo človeškega življenja, kamo vači v roke to knjigo Gospodovega trpljenja s molitbo v srcu in žepu in tje utiha, katere bi med svetom iskali zastati. Knjiga je razdeljena tako, da nudi za vsak dan po dve premišljevanji; zadostuje pa, da vsaj eno na dan samo po eno premišljevanje.

Voditelj v srečno volnost. Ravno kar je tišel v novem natisu molitvenik Voditelj v srečno volnost, po katerem se je neprenehoma popravevalo, ne le zaradi priljubljene vsebine, temveč tudi zaradi preproste čiste oblike. Nov natis presega glede na svojo zunanjo obliko in priročnost vse druge slovenske molitvenike; zadovoljil bo vsakega, ki si je hotel kupiti in prebrati molitvenik s primerno vsebino, oblika se majhna pa nikakor ne premajhna. Voditelj in dobitnik se med seboj v tako prijetnem razmerju, da si ugodnejše oblike ne moremo beliti. Molitvenik se dobi trpežno vezan z rdečo obvez za ceno 1 K. žagin 1 K. zlati obvez 2 K, s črno vzorčastimi platnastimi 3 K 50 v. Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Klobučar, Italijanski na Slovensko. Slovaca in razgovori za samouka. Druga predložna izdaja 1 K 20 h.

U je poročna knjžica za priročje Italijanskega jezika priljubena za učenike.

Zemljevid Evrope v slovenskem jeziku, ki izide kot priloga »Svetovni vojski« je v tisku. Kor je pa promet z zunanji državami zaradi vojske silno otežkočen in počasen, danes se ne moremo povedati kateremu sešitku »Svetovne vojske« bo priložen. Zemljevid bo nudil še mnogo več kakor smo prvotno poročali in bodo, kjer je to potrebno, imenovani kraji v obeh jezikih. Zemljevid je povzročil vsled svoje natančnosti tudi mnogo več stroškov in se bo računalo naročnikom za dva sešitka. Naročnika »Svetovne vojske« bo veljal torej ta zemljevid samo 1 K, medtem ko bo veljal zemljevid sam za se kupljen okoli 3 K. Svetovna vojska se naređa v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Iveri.

Človek si mora znati pomagati, če ne ni vreden, da pride v zadrego.

Podložniki, kateri najbolj čer vlado zabavljajo, so navadno najboljši davkoplačevalci.

Lenoba je mati dolgočasnosti in babica revščine.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 10. februarja: 28 2 6 56 58.
Danaj, 13. februarja: 2 61 45 62 84.

SKRIVALNICA.

Tam prihaja oskarček? Kje pa?

Mnogo jih ne ve,

da je eden glavnih vzrokov raznih bolezni občutljivost slabo gojene kože. Dobro gojena koža je odporna in neobčutljiva za mraz, vlago in bolezenske kril. Ona obdaja telo takorekoč kot branik, ki zadržuje vsakega zunanje sovražnika. Cenj. bralci naj tedaj obrat in celo tola stalno umivajo s Fellerjevim dobrodišečim fluidom iz rastlinskih esenc z zn. »Eiza-fluid«.

— Ta fluid oživlja, osvežuje, očiščuje, desinficira pri ranah, oteklinah itd., zabranja vnetje, odstranja pege in nečistoče kože in stori kožo gladko, belo in mehko. — Izobno učinkuje tudi pri potenju. Iščajih in izpadanju las — 12 steklenic pošlje za 6 kron poštne prosto lekarnar E.V.Feller, Stubica, Eizatrg št. 16 (Hrvatska).
peo — — —

PREKLIC!

Vsled moje prošnje — z ozirom na svoje otroke — se je dovolilo, da na tem mestu samo z začetnimi črkami označeni A. J. črnovojsnik v Borovnici, obžalujem, da sem v svoji neprevidnosti lažljivo govoril o borovniškem g. župniku, kakor da bi on — po školovem navodilu — pri letošnjem velikonočnem izpraševanju šen kaj napačnega učil glede seste boje rapovedi.

Zahvaljem se, da se je kazensko postopanje po posredovanju občinskega sodišča proti meni ustavilo in poravnano tozadnje stroške.

350 A. J., črnovojsnik v Borovnici.

Denarja ni

draginja v vsaki reči, za-
starek za mlade. Ako bo-
vete imati vreden rečev
10 K na dan vsakih, po-
bita za postanje v postni
munka za 60 v. in 1/2
znanost izdati za.

IOSIP BATIC

Ulica Bistrica 30, Kranjska.

Kava

50% ceneje!

Ameriška srednja kava,
lepe okusa, izdatna in
svetljiva, 5 kg vreča za pe-
skanje 10 K 1/2 — postni
za postanje. Pri kilogramu
postanje, druga vrsta za 1 K
postni A. Schagira 473, in-
vost kava in črna, Galanta.

OPOLJE in KOLESA

in obvez. Post-
masti delavnice
in črna rešila

F. Dulek, tovarna ulica, 16,
Ljubljana, Slovenija. Opolje
ob ul. št. 102, Galanta, 102

Prizna populacija i živa

Sošine mnogo paze!

FUTTERGUBENBAU

Brinovo olje in goveje maslo

kupuje F. Cvek v Kamniku. Sporočite
ceno in množino.

SIROLIN "Roche"

Resne bolezen, oslovski kašel, naduha, influenci.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Mlak, ki trpi na trajnem kašlu.
2. Zdrav, ki občutuje neobčutljivost požirnik.
3. Zdrav, ki kronični kašlom bronhijev.
4. Sirolin, ki ga jemljejo vsi, ki imajo kašel, in ugodnim vzajemom na vsakem požirnik.

Je otrok v
kateri državi
K. A. *

Priporočamo cenje-
nemu občinstvu edino
domačo tvrdko

IGN. VOK

špecialna trgovina šivalnih
strojev in koles.

Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokli
od strokovnjakov priznano najboljše šivalne
stroje v Evropi in to so »PFAFF« v veliki
izbiri in zalogi.

Povik o večanju vsak čas brezplačen. Prični posredovalec se iščejo.

Le enkrat v življenju!

50.000 spalnih odej po K 2'90

za izvoz na Balkan določene, a
radi nastale vojske pridržane,
iz pristne brnske Himalaja-volne,
jako gorke, zelo pripravljene
v krasnem črtastem melo-dresnu
s krasnimi barvnimi bordurami
se bodo samo še kratke čas pro-
dajale za polovično tovarniško
ceno po K 2'90 komad. — Te
spalne odeje so vredne dvakrat
tega denarja in se dobe pri nas
po teh senzacionalno nizkih cenah
samo dokler je kaj zaloge.

- 1 komad zimske spalne odeje stane le K 2 90
- 3 komadi zimskih spalnih odej stane le K 8 25
- 6 komadov zimskih spalnih odej stane le K 16 —

Samoprodaja po povzetju 3105

M. Swoboda, Dunaj III/2, Hiesgasse 13—404.

Vsak lišaj

tudi zastarali lišaji na glavi
in bradi, sriedica, prhljaj,
se odstranijo s kosmet. uni-
vers. naravnim sredstvom
proti lišajem v najkrajšem
času. — Mnogo zahvalnic.
Cena K 3'—, 525

Edina zaloga:

M. VETTER, Dunaj III,
Kübeckgasse 15.

Naročajte
„Slovenca“!

Varsilvoza znamka.

Yse gospođinje navdušeno hvalijo
staroslovito, domačo čajno znamko

Pekarek - ov čaj

Dobiva se le v izvornih zavitkih z
varstveno znamko »Kitajski deček« v
vseh zadevnih trgovinah. 316

Zastopnik za Kranjsko:

Grummer & Co., Ljubljana.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbii cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstno izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in anako, 3. vse poljske pri-
delke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, očitno doživljanje
in druge kombinacije in proti nezgodam, vankovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno
nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1917 K 673.350'17, so poskodile koncem l. 1913 na K 735.147'17.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeničstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi
po vseh farah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pošiljajte otrok samih, da se požari omejijo!

Ne pošiljajte otrok samih, da se požari omejijo!

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. **5%** ljanje denarja na razpolago brez-
Zunanjim vlagateljem so za pošil- plačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven
odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska
posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu.
Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Poljak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čekal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan
Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v
Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remeo,
ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, od-
vetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kežič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Lju-
bljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. št. rač. odjelca v Ljubljani; Avguštin Zajc, o. kr.
rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Le nikake bojazni

pred azijsko kolero, ker se lahko te kuge zanesljivo
obvarujete, ako si uredite način življenja. Držite
želodec v redu in imejte skrb za največjo snago.
Umijte si večkrat na dan obraz in roke in vlijite v
vodo vedno nekoliko razkuževalnega sredstva
LYSOFORM. Kakor so pokazali poskusi v slovi-
tem Greifswaldskem zavodu tajnega svetnika
profesor Loefflerja, uniči 2%, na raztopljeni Lyso-
forma tekem ene minute zaplojene bacile Cho-
lera vibrio.

Lysoform naj bi bil povsod v rabli

Cena izvornim steklenicam je K — '80, 1'60,
2'30 in 4'00, ki so naprodaj v vsaki lekarni in v
drožerijah. — Na zahtovo pošljemo vsakomur za-
stoj in poštne prosto jako zanimivo razpravo
kralj. svetnika dr. Aladara Kovacha, ravnatelja
rošev. družbe, z naslovom: „Kako se ubranimo
kolere.“ — Vašim tvrdkam pošljemo več izvodov.

Dr. Keleti & Muranyi
kem. tovarne, Bpest.

Priporočamo

Kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

Herbabinj-jev podlostomuti-liši
Apneno-železni sirup

Ta je to za vse bolne, za vse, ki imajo prehlade in gripo, za vse, ki imajo kašelj, za vse, ki imajo glavobole, za vse, ki imajo nespečnost, za vse, ki imajo izgubo apetita, za vse, ki imajo izgubo krvi, za vse, ki imajo izgubo moči, za vse, ki imajo izgubo telesa, za vse, ki imajo izgubo krvi, za vse, ki imajo izgubo moči, za vse, ki imajo izgubo telesa.

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Herbabinj-jeva
aromatična esenca

Je 47 let preizkušena, bleda bolečina in krogel bolečina. — Ljudje in otroci jo uporabljajo v hladnih in vročih letnih doba. — Ljudje in otroci jo uporabljajo v hladnih in vročih letnih doba. — Ljudje in otroci jo uporabljajo v hladnih in vročih letnih doba.

Na III. mednarodni farmaceutski razstavi, odlikovano s velike rdeče svetilje.
Bila izobrazila v prvih razstavljalcih: Dr. Hellmannova lekarna „Der Darrberzigkeit“ (Herbabinj-jev naslednik). Doma: Ul. 1., Kolodvorska 75-76.
V Zagreb in za vse druge mestne v Ljubljani, Beograd, Sofia, Carigrad, Novim mestu, Bebi, Sevodnja, St. Vidi, Trbiču, Trstu, Vojkovca in Voluparka.

Toplo preporučamo vsem rodbinam
krasne ostanke biaga
za obleke, suknje, bluze, srajce itd.
Novih lepih vzorcev
5 kg zavoj K 13.—, lepša vrsta zavoj K 14.—, najlepša vrsta zavoj K 20.—
franko po povzetju pošilja: A. JELINEK,
L. češka tiskalnica v Jimramově (Morava).
Zelo hitro pripravljeno! 3214. Konec vsakega kupa vsevit!
Obleče se lahko cela rodbina!

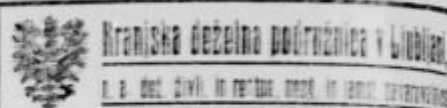
Predilnica v Dugaresi, Kroatisko,
sprejema v stalno delo vsi 315

delavk - tkalk

Priglasila sprejema v Jugoslovanska strokovna
vzroze, Ljubljana, „Ljudski dom“ 1 nadstropje.

Semenska trgovina in vrtnarstvo
AL. KORSIKA v Ljubljani
Bleiwaisova cesta ali Vrtača št. 3
naznanjam častitemu občinstvu kot mojim ce-
lostenim naročnikom, da je izšel moj
novi cenik za l. 1915

in se tudi brezplačno dobi. V zalogi imam vse
najboljše krmilina, zelenjadna in cvetlična semena.
Za obilno naročbo se priporočam z odličnim
spoštovanjem AL. Korsika.
127

Kranjska deželna združnica v Ljubljani
L. a. del. št. 11. in režijski del. št. 11. in režijski del. št. 11.
sprejema zavarovanja na dolžne in na smrt,
otročinski del. št. 11. in režijski del. št. 11. in režijski del. št. 11.
jamstvena zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nikoli propadla.
Dobitka na dividendah pri življenjski zavarovan-
ju že po prvem letu.
Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170.217.140-00
Stanje gar. fondov koncem 1913 K 40.424.488-27
V letu 1915 se je izplačilo za-
varovalcem na dividendah
čistega dobička K 432.232-64
Edot namerava življenjsko zavarovati, naj se t
lahko koristi obrne do gorji imenovane podružnice.
Prospekti zas. onj in poštnine prosta.
**Sposobni zastopniki se
sprejmejo pod najugod-
nejšimi pogoji.**

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

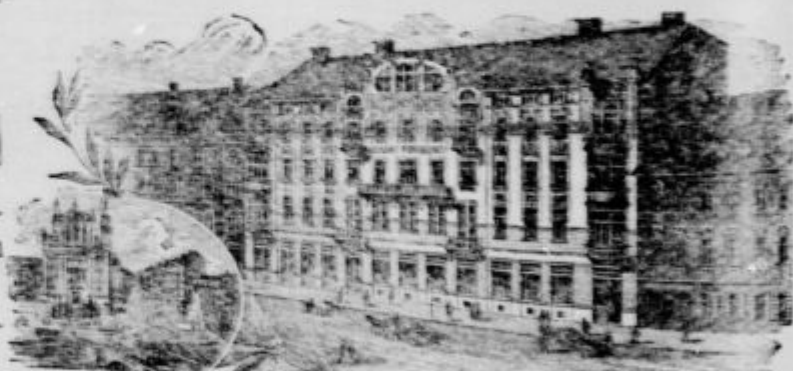
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Unlon“ za frančiškansko cerkvijo
sprejemlja hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni
zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakršnega odbitka, tako da sprejme vloži-
nik od vsakih vložnih 100 kron čistih
obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranil-
nične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vođa graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik. O. ob-
borniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidi nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, Anton Kobi, deželni poslanec, po-
sestnik in trgovec. Greg. p. E. Karol Kauschegg, veleposesnik v Ljubljani. Matija Koler, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni
posestnik v Ljubljani. Fran Lenkovic, hišni posestnik in ravnatelj „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar
in posestnik v Ljubljani. Gregor Silbar, čupnik na Rudniku.